Ե. ՏԱՐԻ 1398 ԹՒԻ ՀԱՅՈՑ 4380 ՆԱԽԱՍԱՐԴ 21 ՁՈՐԵԲՇԱԲԹԻ 31 ՕԳՈՍՏՈՍ 1888 Ն. Տ. 12 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1888 5 ՄՈՒՀԱՄԻՐԻՄ 1306

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գահեկան արժէք	160
» » Վեցմսեայ » »	80
» » Եռամսեայ » »	40
Գաւառաց եւ արտասահմանի Թղթատարով տարեկան » »	240
Գաւառաց համար եւ տեղական Թղթատարով վեցամսեայ » »	120
Օտար երկիրներէ տարեկան Ֆրանք	58
» » վեցամսեայ »	26

Դուրս զրկուած լրագրաց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է
Խմբագրութեան զրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 31 ՕԳՈՍՏՈՍ, 1888

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅՔ ԵՒ ԱՆԿԼԻՔԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Վիեննա, 6 սեպտ. առ Թ.

Կ. Պոլսէ գրուած նամակ մը, ծանուցանելով թէ Լուսաւորչական Հայոց մէջ շարժում մը կայ Անկլիքան եկեղեցւոյն հետ հաղորդակցութեան մէջ մտնելու, կը յիշեցնէ թէ ի կենդանութեան Ներսէս Եպիսկոպոսի (Պատրիարքի) այս մասին թղթակցութիւն մը բացուեցաւ Քէնթբրիպերիի (Հանգուցեալ) Արքեպիսկոպոսին Ցքթ. թէ յետի հետ։ Ներսէս Եպիսկոպոս շատ յարեալ էր այս գաղափարին, այնու հաւատալով թէ Հայկական և Անկլիքան եկեղեցեաց վարդապետութիւնք գրեթէ համանման են։ Նորա մահէն ի վեր այս շարժում յայտնապէս չերեւցաւ ալ։ Բայց նաև բոլորովին չդադրեցաւ, և հիմա, կ'ըսէ յիշեալ նամակը, շատ մը ակներեւ նշաններ կան թէ հայրենասիրական կողմը փափաքող է շուտով ի կատար ածել այս շարժում։»

Թարգմ. «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆԿԼԻՔԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՔ» խորագրով հրատարակած այս լուրին վրայ քիչ մը մանրամասնօրէն պիտի գրենք առաջիկայ Թուով մը։

ՍՈՒՏ ԼՈՒՐԻ ՄԸ ՀԵՐՔՈՒՄԸ

«Թէհրան, 6 սեպտ. առ Թ.

«Օմ. Քրգատանի մէջ ճամբորդող անգլիացի բողոքական Միսիոնարներ, մէկ քանի օր յառաջ աստ հասնելով, լուր բերած էին թէ Վանայ Նահանգին Ճուլամերկի գաւառին Թայճարի(.՝) գաւառակին Բուրդերը գէշ դիտումներ ունին տեղւոյն Քրիստոնեից (հաւանօրէն Նեստորականաց) դէմ։

«Առաջ վրայ տեղւոյն անգլիական դեսպան Սըր Հէնրի Տ. Ուոլֆ տեղեկութիւն ընդունեց օսմ. իշխանութիւններէն, ձեռամբ կուսակալին Վանայ, և պատասխան ստացաւ թէ յիշեալ Միսիոնարաց հաղորդած լուրն անհիմն է։»

ՀԱՅԵՐԸ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Փեթերսպուրկ, 5 սեպտ. առ Ռիւթեր.

Զարն իւր գերդաստանաւ այսօր Հարաւային Ռուսիա երթալու համար ճամբայ չէջած։ Փեթերհոֆի կայսերական պալատան մէջ ընդունեց Գրիգոր և Միքայել հապէշ եկեղեցականներն։ Բայց այս ընդունելութիւն բոլորովին անպաշտօնական հանգամանք մ'ունէր։ դի եկեղեցականը ընդունուեցան ո՛չ թէ իբրեւ պատուիրակներ Ցուհան Թագաւորին Հապէշստանի, այլ իբրեւ Օրթոտոքս եկեղեցւոյ կրօնակիցներ՝ իրենց անհատական հանգամանքով։

—Զարն և Զարուհւոյն հետ ի Հարաւային Ռուսիա մեկնեցան իրենց բոլոր զաւակունը, նաեւ Վլատիմիր եւ Փաւել Ալեքսանդրովիչ մեծ-դուքսերն, կայսերական պալատան նախարարը, պատերազմական նախարարն և այլ քանի մը բարձրաստիճան պաշտօնակալք։ Կայսերական գերդաստանը նախ և առաջ ներկայ պիտի գտնուի Խարքովի և Օտեսայի զինուորական շրջանակաց մէջ կատարելի ռազմափորձերուն։

—Թէհրանէ կը հեռագրուի թէ տեղւոյն ռուս դեսպան Տոլկորուքի Իշխան շաբթուս մէջ Տփղիս պիտի երթայ, ընդ առաջ երթալու Ռուսիոյ Կայսեր։

ՌՈՒՍԻԱ Ի ԿԵԴՐ. ԱՍԻԱ. Փեթերսպուրկ, 4 սեպտ. առ Թ.—Հանրածանօթ ռուս երկրախոյզը՝ զօրավար Փրժեվալսքի, Զարին ներկայանալէ յետոյ, հինգշաբթի ճամբայ ելաւ, իւր հինգերորդ ուղեւորութիւնն ընելու ի Թիպէթ, եթէ կարելի է Մեծ-Լամային մայրաքաղաքը՝ Լհասա՝ մտնելու խորհրդով, ուր ցարդ ո՛չ մէկ Եւրոպացւոյ թոյլ տրուած է մտնել։ Զօրավարն, իւր երեսնի չափ սպաներով և Խազախներով, այս անգամ մինչեւ Սմրղանտ օգուտ պիտի քաղէ նորաչէն ռուսական երկաթուղիէն, և Սմրղանտէ անդին ձիով կամ ուղտով պիտի դիմէ դէպ ի Թիպէթեան սարահարթերը։ Զօր. Փրժեվալսքի այս անգամ աւելի հաւանականութիւն ունի Մեծ-Լամայի բնակավայրը մտնելու։ դի բանի որ անգլեւհնդիկ թշնամի զօրքը մի կողմէ կը սպառնայ Թիպէթցիներուն և միւս կողմէ Ռուսիա զանոնք կը շոյէ, հաւանական է որ Թիպէթցիք Ռուսիոյ կողմը բռնեն՝ չեզոքացնելու համար անգլեհնդիկ Տէրութեան յարձակումներն, ինչպէս Աֆղանստան և ուրիշ կէսանկախ ասիական Տէրութիւնք ըրած են յանցեալումն։ Փրժեվալսքի զօրավարին այս առեւտրոյթս գիտնական ուղեւորութեան քաղաքական նշանակութիւնն ո՛չ եւս կրնայ սքօղուիլ։ Ռուսք անգամ մը եթէ յաջողին մտնել Մեծ-Լամային մայրաքաղաքն, անշուշտ ո՛և է գաչնագիր մը կը կնքեն,—գաղտնի դաշնագիր կամ առեւտրական դաշնագիր, կամ ուրիշ տեսակ բան մը։

ԻՇԽԱՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԱՄՈՒՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Լոնտոնի լրագիր մը, Տէյլի Քրոնիքլ, կը ծանուցանէ թէ Կալլէսի Իշխանին երեց դուստրը, Լուիզ Իշխանուհին, պիտի ամուսնանայ Ռուսիոյ գահաժառանգ Զարեւիչին հետ։

Դիտելի է սակայն թէ Զարեւիչին մայրը, Ռուսիոյ Կայսրուհին, որ Դանիոյ Թագաւորին դուստրն է, Կալլէսի Իշխանուհւոյն ալ քոյրն է։ Ուրեմն, Զարեւիչն իւր մօրաքրոջ դստեր հետ կ'ամուսնացնէ անգլիական լրագիրը։ Բայց թէև հռոմէական եկեղեցին թոյլ կուտայ որ երիտասարդ մը իւր մօրաքրոջ դստեր հետ ամուսնանայ, թէև հռոմէական եկեղեցին կ'արտօնէ և կը նուիրագործէ որ օրիորդ մը իւր մօրեղբօր հետ ամուսնանայ, ինչպէս Նաբոլէոն Իշխանին դուստրն իւր մօրեղբօր հետ, բայց Արեւելեան եկեղեցին այս ամուսնական խնդրոյ մէջ Արեւմտեան եկեղեցիէն աւելի միտ կը դնէ բարոյական նկատումներու, և չարտօներ այնչափ մօտաւոր խնամութիւններ, որք կը գայթակղեցնեն արեւելեան մխոքերն։ Հետեւապէս, հաւանական չէ բնաւ որ Արեւելեան եկեղեցին դասանող Զարեւիչն իւր մօրաքրոջ դստեր հետ ամուսնանայ։

ՔԱՐԻԼՂ ՊՈՒՐՈՒԻ

Նիսզ-Նուվէլլ, 6 սեպտ. առ Ռիւթեր—Պարուի նաւթանքերէն մինչև Պաթում գետնի տակէն քարիւղի խողովակներ հաստատելու համար ընկերութեան մը կազմութեան արտօնութիւն տուած էր ռուս կառավարութիւնը։ Բայց արտօնագրին մէջ նշանակեալ պայմանաժամը լրացած և ընկերութիւնը կազմուած չլինելով, տեղւոյս մեծ տօնավաճառին ներկայ գտնուող վաճառականք ժողով մը գումարեցին և որոշեցին հմտոել կառավարութիւնն որ այդ նպատակաւ ընկերութիւն մը կազմել չտայ։ որովհետեւ, կ'ըսեն այս վաճառականք, Վոլգա գետին վրայ քարիւղի փոխադրման գործն ամեն տարի աւելնալու վրայ է։

ԵՂԵՐԱԿԱՆ ԴԷՊՔ ՑԱՐՏԱՀԱՆ

Վերջերս եղերական դէպք մը տեղի ունեցաւ յԱրտահան։ Հոն պահպանութիւն ընող զօրագնդէն լեհ զինուոր մը զինուորական կարգապահութեան հակառակ գործի մը համար իւր հրամանատարէն դատապարտեցաւ գանկոծութեան։ Մինչ իւր ընկերք կը պատրաստուէին ի գործ դնել այս պատիժ, որ Ռուսիոյ զինուորական նոր օրէնքով արգիլուած է, կատղած լեհ զինուորը դանակ մը հանեց, և աջ ու ձախ զարկաւ զինուորներն, որոցմէ երեքը վիրաւորեցան, և մեռցեալք անդէն գտնուելով փախան։ Լեհ զինուորն յայնժամ վրան մը փաղեց, և զինուորական երկու հրացաններ ձեռք անցնելով, կրակ բրաւ հրամատարին վրայ։ Բայց հրացանը վառօդով միայն լեցուած էր և հրամատարը չզարնուեցաւ։ Լեհն աւելի եւս կատաղելով սկսաւ փշրել հրացանը։ Նոյն միջոցին ուրիշ սպայ մը իրեն մօտեցաւ զինք հանդարտեցնելու։ Լեհը, փոխանակ անոր մտիկ ընելու, միւս հրացանով կրակ բրաւ, և մահացու կերպիւ վիրաւորեց սպայն։ Հրացանագրութեան ձայնէն ուրիշ սպայ մը եկաւ, և իւր սրինթաֆտաւ պաշտօնակցին քով տեսնելով լեհ զինուորն որ իւր վրայ եւս կրակ ընել կը պատրաստուէր, հրաման բրաւ զինուորներուն որ հրացանի բռնեն զնա։ Հրամանը գործադրեցաւ, և Լեհացին իւր թշնաւառ կեանքը կնքեց նոյն հետայն։

ՆԱԹԱԼԻ ԹԱԳՈՒՀԻՆ Պուքրէշի մէջ

տուն մը գնելու վրայ է, յորմէ կ'երեւի թէ մոգաղիր է ժամանակ մը բնակիլ Ռումանիոյ մայրաքաղաքին մէջ։

—ՋԱՆԶԻՊԱՐ. Զանզիպար կղզւոյն հիւսիս արեւմտեան կողմը Փանկանիի բնիկներն, որք Զանզիպարի Սուլթանին հպատակ են, ընդդիմացան Սուլթանին զօրաց ցամաք ելնելուն, տեսնելով թէ անոնց հետ կան դատ մը Գերմանները ալ, Ափրիկեան Գերմանական Ընկերութեան մարդիկն։ Երկուստեք հրացանաձգութիւն եղաւ։ երկու Գերմանները վիրաւորեցան։ Գերմանական մարտանաւ մը ռմբակոծեց զՎանկա։ Բնիկները շատ գնացած են Գերմանները դէմ։ Ափրիկէի ներսերուն հետ հաղորդակցութիւնը ընդհատուած են։ Գերմանական Ընկերութեան Տնօրէնը Զանզիպար վերադարձաւ, և Սուլթանէն նոր զօրք առաւ ընդնիներն ի հնազանդութիւն բերելու։

—ԳԵՐԵՎԱՃԱՌ. Զանզիպարէ առ Թ.ին ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ֆրանսական գրօշ և անցագիրը կրող արաբական նաւ մը սեպտ. 1ին 80 գերիներ հանած է ի Փէնպա, ի ներկայութեան անգլիական մարտանաւ մը մակոյկներուն որք չեն կրցած միջամտել։ Լինտիէ ալ լուրեր կուգան թէ անոր Մատակասքար ազատապէս գերի կը տանին ֆրանսական գրօշ կրող արաբ նաւեր, որոց չեն կրնար միջամտել գերեվաճառն արգիլելու պաշտօն ունեցող անգլիական մարտանաւերու։— Ֆրանսայի կառավարութիւնն, չհաւատալով հանդերձ անգլիական աղբիւրէ եկած այս տեղեկութեան, հրահանգներ ղրկած է իւր գործակալաց՝ քննութիւն կատարելու։

—Պ. ԼՈՄՊԱՐՏՈՍ, Ցունաստանի ներքին գործոց նախարարն, որոյ մահը ծանուցուեցաւ, կարեւոր դեր մը կատարած էր Նոր Ցունաստանի պատմութեան մէջ, և իւր անուն ցմիչտ պիտի յիշուի հելլենական թագաւորութեան կազմակերպութեան վերաբերմամբ։ Ի Զանթա ծնաւ, երբ յոնիական կղզիք տակաւին Մեծին Բրիտանիոյ թեւարկութեան ներքեւ էին, այս առուր կիպրոսի նման։ Լսնպարտոսի չանցնէ գլխաւոր դանակ մը հանեց, և ազատ ձախ զարկաւ զինուորներն, որոցմէ երեքը վիրաւորեցան, և մեռցեալք անդէն գտնուելով փախան։ Լեհ զինուորն յայնժամ վրան մը փաղեց, և զինուորական երկու հրացաններ ձեռք անցնելով, կրակ բրաւ հրամատարին վրայ։ Բայց հրացանը վառօդով միայն լեցուած էր և հրամատարը չզարնուեցաւ։ Լեհն աւելի եւս կատաղելով սկսաւ փշրել հրացանը։ Նոյն միջոցին ուրիշ սպայ մը իրեն մօտեցաւ զինք հանդարտեցնելու։ Լեհը, փոխանակ անոր մտիկ ընելու, միւս հրացանով կրակ բրաւ, և մահացու կերպիւ վիրաւորեց սպայն։ Հրացանագրութեան ձայնէն ուրիշ սպայ մը եկաւ, և իւր սրինթաֆտաւ պաշտօնակցին քով տեսնելով լեհ զինուորն որ իւր վրայ եւս կրակ ընել կը պատրաստուէր, հրաման բրաւ զինուորներուն որ հրացանի բռնեն զնա։ Հրամանը գործադրեցաւ, և Լեհացին իւր թշնաւառ կեանքը կնքեց նոյն հետայն։

—ՍԵՐԲԻԱ. Պելգրատ, 8 սեպտ.—Թագուհւոյն ծննդեան տարեդարձի օրն, անոր անունը (Նաթալի) կրող եկեղեցւոյն այցելելէն հազարաւոր անձինք։ Սեմիրնի հեռագրատունէն հաւաքուած հեռագրեր ղրկուեցան Նաթալի Թագուհւոյն, որ ի Պուքրէշ կը գտնուի, և ի մօտոյ այցելութեան պիտի երթայ Ռումանիոյ Թագաւորին և Թագուհւոյն ի Սինայիա։

—ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ. Գերման թերթեր կը հերքեն Վոսիէէ Զոլոնալի լուրն, որուն նայելով Պերլինի դահլիճն սպառնալից ծանուցագիր մը ուղղեր է ֆրանսական կառավարութեան, Փարիզի գերմանական դեսպանատան մէջ պաշտօնէին կենաց դէմ եղած փորձին առթիւ։

—ԱՓՐԻԿԷ. Ցէնտիպուրկ առնուած լրոց յիշելով, Նիանզա լճին կողմերը ծանր կռիւ մը տեղի ունեցեր է անգլիացի Լուկարտ հարիւրապետին հրամանաց ներքեւ գտնուող խմբին և գերեաց վաճառականներու կարաւանի մը միջեւ։ Անգլիացւոց կողմէն սպանուեր են սպիտակամորթ մը և քանի մը բնիկներ, և հարիւրապետն ալ վիրաւորուեր է։

—ՊՈՒԼԿԱՐ ԲԱՆԱԿ. Ֆերտինանտ Իշխանին հրամանաւ, մին հրտուրաց կամ թնդանօթաձիգ զօրաց և միւսն հեծելոց երկու նոր գունդեր պիտի կազմուին մինչեւ 1889 յունուար 1. Զիներէն զատ ամեն պիտոյք հոգացուած են արդէն։ Զինուորական յանձնախումբ մը պիտի ղրկուի Մաճառաստանի հրապարակները, 600 ձիեր գընելու։

—ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ. Չի կարծուիր որ Քանատայի և Միացեալ Նահանգաց միջեւ ընորոյ ծագած ձկնորսական գժտութիւնը ծանր հետեւանքներ ունենան։ Ինչպէս ծանուցուեցաւ, Միացեալ Նահանգաց Ծերակոյտը մերժեց Պ. Զեմպրլէնի պատուիրակութեամբ Քանատայի և Միացեալ Նահանգաց միջեւ կնքեալ դաշնագիրն, որով երկուց երկրաց միջեւ տաբիներէ հետէ պարբերական գժտութիւններ պատճառող ձկնորսական խնդրոյն կարգադրութիւն մը գտնուած էր։ Բայց Միաց. Նահանգաց Հանրապետականք ժողովրդականաց (Տեմոքրատներուն) օրով այս խնդրոյ կարգադրման չհաճեցան, և տեղի ունեցած կարգադրութիւնը վերասաբեր համարելով Միաց. Նահանգաց չահերուն, աւելի մեծ իրաւունքներ պահանջեցին։ Երբ Ծերակոյտին մէջ միայն երեք քուէի մեծամասնութեամբ ձկնորսական դաշնագիրը մերժուեցաւ, Նախագահ Պ. Քլիվլէնտ հրամանագիր մը հանեց, որով Քանատայի դէմ ձկնորսական խնդրոյն մէջ կարգ մը արգելիչ տրամադրութիւններ ի գործ դնելու պատուէր կուտար։ Կուսակցական տեսակէտով Պ. Քլիվլէնտի այս հրամանագիր չատ ի դէպ եկաւ։ զի քիչ ժամանակէն նոր Նախագահի ընտրութիւն պիտի կատարի, և Պ. Քլիվլէնտ, որ ժողովրդականաց ընտրելին է վերջին, ժողովրդականութեան մեծապէս կարօտ լինելով, իւր հրամանագրաւ թող չուտաւ որ միայն հանրապետական կուսակցութիւնը Քանատայի դէմ ամերիկեան իրաւանց պաշտպան հանդիսանայ։ Բայց և այնպէս, նոյն հրամանագիր Անգլիոյ եւ Քանատայի դէմ ուղղեալ տնօրինութիւն մ'էր, և այս պատճառաւ Ծերակոյտին ծանօթ քուէէն և Պ. Քլիվլէնտի հրամանագրոյն հրատարակումէն ի վեր յարաբերութիւնք աւելի կամ նուազ ձգտեալ են մի կողմէ Անգլիոյ և Քանատայի և միւս կողմէ Միացեալ Նահանգաց միջեւ։ Բայց և այնպէս չի կարծուիր որ խնդիրը դիւանագիտական սահմանէն դուրս ելնէ երբեք։

—ՁԵԽԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆ Ց'ԱՌՍՏՐԻԱ. Փրակ, 7 սեպտ. Պոհեմիոյ նահանգային մասնախումբը Փրակայի Նահանգային երեսփոխանական ժողովոյն, որ նրստաշրջանը վաղը կը սկսի, պիտի ներկայացնէ քանի մը կարեւոր օրինագծեր, որոց նպատակն է Ազգային Դրամատուներով մը օժտել Չեխերուն հայրենիքը, այն տրամագրութեամբ թէ Պեռլինի երաշխաւորէ այս Դրամատան թուղթերն և օգնէ անոր գրամագլխոյն կազմութեան։ Նոյն օրինագծերով կ'ուզուի նաև սահմանել որ չեխ լեզուն գործածուի Պոհեմիոյ կամ Չեխաստանի վարչութեանց և դատարանաց մէջ։

—ՊԱՊԱԿԱՆ ՑՈՑՍԵՐ. Պապը միշտ կը յուսայ։ երէկ կը յուսար Հայ Ազգն հպատակացնել Հռոմայ Աթոռոյն։ Այսօր աւելի փառաւոր բան մը կը յուսայ։ երազ տեսնել կամ յոյս ծածկել ուզ արգիլուած է։ Ուրդ պապայ ոմանց խօսքին նայելով, սա է թէ, երբ Վիլհելմ Կայսր Հռոմ այցելէ, Լեւոն ԺԳ պարագայէն օգուտ պիտի քաղէ եղեր՝ Իտալիոյ Տէրութեան դէմ իւր գանգատները մատուցանելու համար Գերմանիոյ Կայսեր, յուսալով որ Ն. Կ. Վեհափառութիւն կ'օգնէ իրեն՝ Հռոմ մայրաքաղաքն Ումպէրթօ Թագաւորին ձեռքէն կորզելու և Պապերուն կործանեալ քաղաքական իշխանութիւնը վերահաստատելու։ Տեսնենք։

—ԱՆԳԼԻԱՑԻՐ դժգոհ են իրենց վերջին նաւային ռազմափորձերուն արդիւնքէն, որք, ըստ յայտարարութեան նաւատորմի և Բանակի պաշտօնական Լրագրոյն, ապացուցին թէ նաւազներու թիւը բաւական չէ, զրահաւորք ամուր և սրընթաց չեն, զրահաւորաց չուրջ պահպանութիւն ընելու և լրաբերութեան պաշտօն կատարելու սահմանեալ մարտանաւք մանաւանդ բաւական արագաշարժ չեն, մեքենայք փափաքուած զօրութիւնը չունին, և այլն։ Այս տխուր փորձառութիւնն ըստանալու համար եղած ռազմափորձերն ալ պատճառեցին 120,000 անգլ. ոսկւոյ ծախք։ Երբ աշխարհի նաւային առաջնակարգ Տէրութիւնն այսչափ դժգոհ է իւր նաւատորմէն, ի՞նչպէսք է խորհիլ ուրիշ Տէրութեանց նաւատորմերուն վրայ, որք Անգլիոյ չափ ծախք և խնամք չեն տանիր իրենց նաւային զօրութեան պահպանման եւ զարգացման։

—ՍՊԱՆԻՈՅ Կառավարութիւնն որոշեց Պիլպաօ գետին նաւարանները մէջ չենել տալ երեք հազար և սրընթաց զրահաւորները, որք՝ ամեն պիտոյք հաշուելով՝ 1,840,000 անգլ. ոսկւոյ պիտի շինուին։

—ԴԵՂԻՆ ՏԵՆԴԷ կը շարունակէ կոտորածներ ընել Միացեալ Նահանգաց

—)(16)(—

ԹՍՐԹՕՆԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՍԷՐԺ ԲԱՆԻՆ

Տիկին Տէվառէն վայրկեան մը լռեցնելով, ապա յանկարծական խանդաղատանօք՝ իւր թէ ուզէր ինքզինքն արդարացնել իւր աղջկան մտանութեանն համար։

—Եկո՛ւր որ անգամ մ'ալ համբուրեմ զքեզ, հէգ տղա։ Վիշտ ունիս, այնպէս չէ՞։ Հապա ինչ։ Բոլորովին չփոթած եմ։ Տասը տարիէ ի վեր փափաքս էր զքեզ Միշլինի հետ ամուսնացեալ տեսնել։ Մեծ արժանաց տէր մարդ մ'ես դուս։ ասկից զատ ընտանիք չունիս։ Դուս իմ զաւակս չպիտի խլէիր ձեռքէս, վասն զի քիչ մը կը սիրես զիս, կարծեմ։ Ցօժարական պիտի ապրէիր ինձ մօտ։ Ձեր ամուսնութեամբ կենացս երազը կ'իրականանար։ Փեսայ մը չէի առնուր, նոր զաւակ մը կ'որդեգրէի։

—Հաւատացէ՛ք, ըսաւ Բիէռ տրտմութեամբ, որ ինձմէ կախում չուներ այդ երազին չիրականալը։

—Այդ տարբեր խնդիր է, տղա՛ս, դուշեց տիկին Տէվառէն ձայնը բարձրացուցնելով։ Եւ ահա այդ կէտին վրայ է որ կ'սկսինք անհամաձայն ըլլալ։ Իմ կարծեօք, դուս ես պատասխանատու եւ քեզ դէմ նեղացած եմ։ Ո՛հ, քաղ գիտեմ թէ ինչ պիտի պատասխանես ինձ։ Դուս կ'ուզէիր յաղթական պահներ բերել առ Միշլին իւր դրամատիս։ Ադունք ունայն խօսքեր են։ Երբ մէկը Բաղմարուեստաեան Վարժարանէն ելած է երկրորդ մրցանակաւ, եւ քու ապագայիդ նման ապագայ մը կը տեսնէ իւր առջեւ, պէտք չունի երթալ անապատները թափառիլ փոքրիկ աղջիկ մը շլացուցնելու համար։ Նախ և առաջ կ'ամուսնանան, համբաւը վերջին կուգայ, ինչպէս նաեւ զուտակները։ Ասկից զատ դուս պէտք չունիր այդքան ինքզինքդ յոգնեցուցնելու։ Մինիէ այդքա՞ն մեծ բան մ'ենք մենք։ Նախկին հացագործներ։ Ստոյգ է թէ մելինատէր, բայց ասով չբաւարարիր որ խելքդ էրկիս հաց կրած է եւ ես տասի աւրած եմ, երբ կուգային մէկ առնոց կերը հացեր գնել։ Բայց դուս ուզեցիր թափառաշրջիկ ասպետի դերեր առնուլ, եւ այդ միջոցին, գեղեցիկ երիտասարդ մը։ Միշլին յայտնե՞ց քեզ այդ պարոնին անունը։

—Ներս մտած ժամանակս անոր հետ դէմ առ դէմ եկայ։ Պարապէն էր, Միշլինի մօտ։ Զմեզ իրարու ներկայացուցին։

—Մե՛ծ բարեկրթութիւն, ըսաւ տիկին Տէվառէն հեգնօրէն։ Ո՛հ, այդ ատակը դիւրաւ ջայլայիր, եւ ամենէն տենդալից շարժման վայրկեաններուն մէջ իսկ, կ'ենթադրեմ թէ փողկապին մէկ ծալքն անդամ չխախտեր։ Գիտե՞ս թէ իշխան է։

Այս բանս պատիւ կը բերէ եղեր մեր տան։ Մեր գործարանի դրոշմներն իւր զինանշանները պիտի կրեն եղեր։ Ի՞նչ որ ալ լինի, դրամօժիտ մնտուղ մ'է։ Ինքնին ըսած է։ «Հացագործուհին ատակ ունի, աղջիկն ալ շնորհալի է»։ Եւ իրեն համար գործ մ'ըրած է այս։

—Ինքզինքն արդարացնելու համար իրեն նման շատերու օրինակներն ունի։ Ամուսնութիւնն այսօր ազնուականութեան միակ արուեստն է։

—Ազնուականութի՞ւն։ Մեր երկրինն ի՞նչ եւ է, բայց օտար երկրաց ազնուականութիւնը՝, խառնակութեանց կոյտ մ'է։

—Բանին ընտանիքը բնիկ Բօզկնցի է։ Ամեն մարդ գիտէ զայս։ Բարձր դասու լրագիրք քսան անգամ գրած են։

—Ինչո՞ւ ուրեմն իւր երկիրը չընակիր։

—Արտաքսեալ է։

—Ցիմարութիւն մը գործած է,

—Բոլոր իրեններուն նման՝ անկախութեան համար մարտնչած է։

—Ուրեմն յեղափոխակա՞ն մ'է։

—Հայրենասէր մը։

—Ա՛հ, քու կողմէդ նորէն բաւական բարեսրտութիւն է այդ ամենն ինձ ըսելդ։

—Կրնամ ատել Բանին իշխանն, ըսաւ Բիէռ պարզօրէն, բայց միթէ այս բանս արգե՞լք մ'է ինձ իւր արժանիքը ճանչնալու։

—Լա՛ւ։ Եղական արարած մ'է, մեծ քաղաքացի մը, դիւցազն մը, եթէ կ'ուզես։ Բայց ասկից չհեռաւեր թէ աղջիկս երջանիկ պիտի ընէ։ Եւ եթէ կ'ուզես իմ խորհրդոյս հետեւիլ, ճանաչենք զինքը՝ թող տալ։ Ես ահա այդ կէտին վրայ է որ կ'սկսինք անհամաձայն ըլլալ։ Իմ կարծեօք, դուս ես պատասխանատու։ Դուս կ'ուզէիր յաղթական պահներ բերել առ Միշլին իւր դրամատիս։ Ադունք ունայն խօսքեր են։ Երբ մէկը Բաղմարուեստաեան Վարժարանէն ելած է երկրորդ մրցանակաւ, եւ քու ապագայիդ նման ապագայ մը կը տեսնէ իւր առջեւ, պէտք չունի երթալ անապատները թափառիլ փոքրիկ աղջիկ մը շլացուցնելու համար։ Նախ և առաջ կ'ամուսնանան, համբաւը վերջին կուգայ, ինչպէս նաեւ զուտակները։ Ասկից զատ դուս պէտք չունիր այդքան ինքզինքդ յոգնեցուցնելու։ Մինիէ այդքա՞ն մեծ բան մ'ենք մենք։ Նախկին հացագործներ։ Ստոյգ է թէ մելինատէր, բայց ասով չբաւարարիր որ խելքդ էրկիս հաց կրած է եւ ես տասի աւրած եմ, երբ կուգային մէկ առնոց կերը հացեր գնել։ Բայց դուս ուզեցիր թափառաշրջիկ ասպետի դերեր առնուլ, եւ այդ միջոցին, գեղեցիկ երիտասարդ մը։ Միշլին յայտնե՞ց քեզ այդ պարոնին անունը։

—Ներս մտած ժամանակս անոր հետ դէմ առ դէմ եկայ։ Պարապէն էր, Միշլինի մօտ։ Զմեզ իրարու ներկայացուցին։

—Մե՛ծ բարեկրթութիւն, ըսաւ տիկին Տէվառէն հեգնօրէն։ Ո՛հ, այդ տատակը դիւրաւ ջայլայիր, եւ ամենէն տենդալից շարժման վայրկեաններուն մէջ իսկ, կ'ենթադրեմ թէ փողկապին մէկ ծալքն անդամ չխախտեր։ Գիտե՞ս թէ իշխան է։

—Ինչպէս անշուշտ կը մտածես, ըսաւ, կացութեան տէրն ես դուս։ Իշխանն իմ գործս չդար...

—Միշլին կը սիրէ զնս, ընդմիջեց Բիէռ։

—Այնպէս կը կարծէ, յարեց տիկին Տէվառէն աշխուժով։ Երեւակայութիւնը տաքցուցած է, բայց չուտով կ'անցնի։ Քաղ կ'ըմբռնես թէ զքեզ Ափրիկէէն այն պատճառաւ բերել չուտի որ աղջկանս ամուսնութեան ներկայ գտնուս։ Եթէ կատարեալ մարդ մ'ես, վասին կը ծիծաղինք։ Միշլին քու նշանածդ է։ Խօսք տուած ենք քեզ եւ Տէվառէններու խօսքն սուրբագրութիւն կ'արժէ։ և մեր սուրբագրութիւնը մերժուած չէ բնաւ։ Ուրեմն դո՛ւ ալ մերժէ եւ տալ զայն։ Ժամանակ վատակէ՛, սիրարանէ՛ եւ աղջիկս ա՛ռ, սա թեթեւսոլիկին քթին խնդալով։

Բիէռ քանի մը վայրկեան մնաց առանց պատասխանելու։ Ակնթարթի մէջ կրառնէր երթայ պատերազմի ուր սը կ'ուզէ, դժուար չլինիր։

Տիկին Տէվառէնի գլուխը տաքցած էր, մեծաքայլ կը ճեմէր սրահին մէջ։ Ինք որ ամէնէ մ'ի վեր ինքզինքը պաշտպանելու հարկին մէջ կը գտնուէր, անհուն ուրախութիւն մը կ'զգար մտածելով որ այլ ևս յարձակողականի պիտի սկսի։ Կը խորհէր սակայն թէ Բիէռ չպիտի աւելի տարամարտութենց կը մտնէր։ Իրը գործնական կին, չէր ըմբռներ թէ ինչպէս երիտասարդը տակաւին որոշում մը չէր տուած։ Զգաց թէ պէտք կար իւր վստահութեամբ սիրտ տալ նմա։

—Ինչպէս անշուշտ կը մտածես, ըսաւ, կացութեան տէրն ես դուս։ Իշխանն իմ գործս չդար...

—Միշլին կը սիրէ զնս, ընդմիջեց Բիէռ։

—Այնպէս կը կարծէ, յարեց տիկին Տէվառէն աշխուժով։ Երեւակայութիւնը տաքցուցած է, բայց չուտով կ'անցնի։ Քաղ կ'ըմբռնես թէ զքեզ Ափրիկէէն այն պատճառաւ բերել չուտի որ աղջկանս ամուսնութեան ներկայ գտնուս։ Եթէ կատարեալ մարդ մ'ես, վասին կը ծիծաղինք։ Միշլին քու նշանածդ է։ Խօսք տուած ենք քեզ եւ Տէվառէններու խօսքն սուրբագրութիւն կ'արժէ։ և մեր սուրբագրութիւնը մերժուած չէ բնաւ։ Ուրեմն դո՛ւ ալ մերժէ եւ տալ զայն։ Ժամանակ վատակէ՛, սիրարանէ՛ եւ աղջիկս ա՛ռ, սա թեթեւսոլիկին քթին խնդալով։

Բիէռ քանի մը վայրկեան մնաց առանց պատասխանելու։ Ակնթարթի մէջ կրառնէր երթայ պատերազմի ուր սը կ'ուզէ, դժուար չլինիր։

Տիկին Տէվառէնի գլուխը տաքցած էր, մեծաքայլ կը ճեմէր սրահին մէջ։ Ինք որ ամէնէ մ'ի վեր ինքզինքը պաշտպանելու հարկին մէջ կը գտնուէր, անհուն ուրախութիւն մը կ'զգար մտածելով որ այլ ևս յարձակողականի պիտի սկսի։ Կը խորհէր սակայն թէ Բիէռ չպիտի աւելի տարամարտութենց կը մտնէր։ Իրը գործնական կին, չէր ըմբռներ թէ ինչպէս երիտասարդը տակաւին որոշում մը չէր տուած։ Զգաց թէ պէտք կար իւր վստահութեամբ սիրտ տալ նմա։

—Ինչպէս անշուշտ կը մտածես, ըսաւ, կացութեան տէրն ես դուս։ Իշխանն իմ գործս չդար...

—Միշլին կը սիրէ զնս, ընդմիջեց Բիէռ։

—Այնպէս կը կարծէ, յարեց տիկին Տէվառէն աշխուժով։ Երեւակայութիւնը տաքցուցած է, բայց չուտով կ'անցնի։ Քաղ կ'ըմբռնես թէ զքեզ Ափրիկէէն այն պատճառաւ բերել չուտի որ աղջկանս ամուսնութեան ներկայ գտնուս։ Եթէ կատարեալ մարդ մ'ես, վասին կը ծիծաղինք։ Միշ

Ֆլորիտա նահանգին մէջ, ուր ճաքսընվիլի քաղաքապետն հրաւէր կը կարդայ հանրային բարեսիրութեան, յօգնութիւն դժբախտ արկածելոց։ Սեպտ. 5ին 50 անձինք բռնուեցան դեղին տենդէ և 5 անձինք մեռան։ Սկզբնաւորութենէն ի վեր 488 անձինք բռնուած են և 42 անձինք մեռան։ Ճաքսընվիլի մօտ Պարտա քաղաքին տան մը մէջ կին մը և իւր հինգ զաւակներ վարակեցան և նոյն օրը մեռան։ Ամերիկայի այլ և այլ կողմերէն բժշկական և դրամական օգնութիւնք կը ղրկուին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պատրիարքական Դեր. Տեղապահ Սրբազանն երէկ Եկմտական պաշտօնատունը գնաց ընկերակցութեամբ Վսեմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյի և անդ տեսակցեցաւ Եկմտական առժամեայ Նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշայի հետ։

Խառն ժողովն իւր վերջին նստին մէջ որոշեր է գրել Զմիւռնիոյ առաջնորդական տեղապահին որպէս զի փութացնէ առաջնորդական ընտրութիւնն և արդիւնքը տեղեկագրէ։

Երզնկայի առաջնորդական տեղապահ Պաղճեան Արժ. Բարթուղիմէոս վարդապետի պաշտօնը վաւերացնող կայս. հրամանագիրը ղրկուեցաւ Ն. Արժանապատուութեան, որ արդէն յերզնկա կը գտնուի։

ԱՆՀԻՄՆ ԼՈՒՐԵՐ ՊԱՊԱԿԱՆ ԿՈՆԴԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Սրմանդրոի Կ. Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ օգոստ. 27 թուով.

«Պապին Կոնդակն առ Հայս, որով զանոնք կը հրաւիրէր միանալ Հռոմայ եկեղեցւոյն հետ, մեծ յուզում յարոյց այդ ժողովրդեան մէջ։ Կ'երեւի թէ շատ յարմար ժամուն եկած է՝ կրօնափոխական կարեւոր արդիւնքներ ձեռք բերելու համար։ Երեւելի Հայերու հետ խօսակցելով կը տեսնեմ թէ նոքա կը զգան որ էջմիածնի Հայ կաթողիկոսն ռուսական պաշտօնական գործողութեան բերմամբ այն աստիճան արգելուած է իւր Թուրքիոյ հօտին հետ յարաբերութիւններ ունենալէ, որ իբր եկեղեցւոյ գլուխ իւր դիրքը անհանդուրժելի եղած է։ Բայ սասի, կ'երեւի թէ Ռուսիա անհոգ է Հայոց նկատմամբ . . . ։ Ուստի, պաշտպանութիւն վայելելու համար . . . , ուսեալ և խոհուն Հայերէ բաղկացեալ Կուսակցութիւն մը կը մտածէ թէ օգտակար չէ՞ Կաթոլիկ կամ Բողոքական եկեղեցւոյն յարիլ։

«Հայ Կաթոլիկաց գործունեայ Պատրիարքն, որ՝ ինչպէս արդէն հեռագրեցի՝ կասած կայ թէ կ'ուզէ օգուտ քաղել Հայ հպատակաց նկատմամբ Բ. Դրան ընթացքէն և կրօնափոխական շարժում յառաջ բերել, իմանալով այս ձգտում, ծանոյց Վատիկանի թէ պատեհ ժամն եկած է Պապին՝ Հայ ժողովուրդն Հռոմայ եկեղեցին հրաւիրելու, իւր քաղաքական վիճակին բարւոքման յոյս տալով, սա տեսութեամբ թէ կաթոլիկ Տէրութիւնք յայնժամ հոգածու պիտի լինին նորադարձ Հայ կաթոլիկներու վիճակին։ Արդ, նը ըմբռնի Բարեկիրթ Հայոց ժեծամասնութիւնը բոլորական նրբին ընթացքը նոցին է, իսկ Հայոց ոչ-էջմիածնը նը յարի Հռոմայ։ Հեռեւապէս, թէ՛ Բողոքական և թէ պապական Եկեղեցիք հասանելիքն շատ մը հոյ կրօնափոխներ պիտի ընդունին է ժողով։ Զարմանալին այն է որ իշխանութեան կողմէ Հայք կը քաջալերուին կաթոլիկութիւն ընդունելու։ զարմանալի է այս, քանի որ կրօնափոխութեան նպատակն այն օտար միջամտութիւնն հրաւիրելէ, զոր ցարդ ամէն առթիւ խստիւ մերժած է օսմ. դիւանագիտութիւնը։ Բայց Հայոց մէջ տիրող կրօնափոխական շարժումը մեծէն դիտող մը կը տեսնէ թէ վերջերս Օսմ. կայս. կառավարութեան բռնած ի մատնագոյն ընթացքին շնորհիւ Հայք առաջուընէ լաւագոյն վիճակ մ'ունին, բան մը զոր իրենք ալ սիրայօժար կը խոստովանին։ Բայց կ'երեւի թէ տակաւին խրնդիրներ ունին, ապա թէ ոչ կրօնափոխութեան չէին դիմեր անշուշտ։»

Որովհետեւ Հայոց մէջ ո՛չ բողոքականութեան ո՛չ ալ Հռոմէականութեան յարելու շարժում չկայ, այսպիսի թիւր տեղեկութեան մը վրայ հիմնելով Թղթակցին հանած եզրակացութիւնը եւս անհիմն են անշուշտ, և կը լուանք թէ Պատրիարքարանն ալ պիտի փութայ պաշտօնական հերքում մը տալ։ Հայք գոհ են իրենց վիճակէն, և կայս. Կառավարութեան հոգածութենէն, և այնչափ սերտիւ յարեալ են իրենց պատմական և սիրելի եկեղեցւոյն, որ օտար Տէրութեանց պաշտպանութիւնն հրաւիրելու սին յոյսով կրօնափոխութեան պատրանաց ենթարկուիլ չեն ուզեր։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Մեր թարգմանած Թափառական Հրէային երկրորդ տպագրութեան մէջ տրպագրական բազմաթիւ սխալներ սպրդած լինելով, պարտ համարեցանք ուղղել այն սխալները մեր բով գտնուած օրինակներուն մէջ և յանձնել ի Դավաֆեան Դրատուն, Կ. Պոլիս, Զարմանելի է որ իշխանութեան կողմէ Հայք կը քաջալերուին կաթոլիկութիւն ընդունելու։ զարմանալի է այս, քանի որ կրօնափոխութեան նպատակն այն օտար միջամտութիւնն հրաւիրելէ, զոր ցարդ ամէն առթիւ խստիւ մերժած է օսմ. դիւանագիտութիւնը։ Բայց Հայոց մէջ տիրող կրօնափոխական շարժումը մեծէն դիտող մը կը տեսնէ թէ վերջերս Օսմ. կայս. կառավարութեան բռնած ի մատնագոյն ընթացքին շնորհիւ Հայք առաջուընէ լաւագոյն վիճակ մ'ունին, բան մը զոր իրենք ալ սիրայօժար կը խոստովանին։ Բայց կ'երեւի թէ տակաւին խրնդիրներ ունին, ապա թէ ոչ կրօնափոխութեան չէին դիմեր անշուշտ։»

Որովհետեւ Հայոց մէջ ո՛չ բողոքականութեան ո՛չ ալ Հռոմէականութեան յարելու շարժում չկայ, այսպիսի թիւր տեղեկութեան մը վրայ հիմնելով Թղթակցին հանած եզրակացութիւնը եւս անհիմն են անշուշտ, և կը լուանք թէ Պատրիարքարանն ալ պիտի փութայ պաշտօնական հերքում մը տալ։ Հայք գոհ են իրենց վիճակէն, և կայս. Կառավարութեան հոգածութենէն, և այնչափ սերտիւ յարեալ են իրենց պատմական և սիրելի եկեղեցւոյն, որ օտար Տէրութեանց պաշտպանութիւնն հրաւիրելու սին յոյսով կրօնափոխութեան պատրանաց ենթարկուիլ չեն ուզեր։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱՐԱՇԽՈՒԹԻՒՆԻՆ ԱՍՏԻՃԱՆՆԻ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՆԻ

Եանեաի Էրկէրի գաւառին կառավարիչ անուանեցաւ Իլպէսանի կառավարիչ Բէուզի պէյ։

Մանասթիրի Իլպէսան գաւառին կառավարիչ անուանեցաւ Էրկէրիի կառավարիչ Վէհպի փաշա։

Տէտէ Աղաճ գաւառին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Կիւմիւլճինէ գաւառին ընդհանուր դատախազի օգնական Ահմէտ Զահիտ էֆէնտի և Նիա յաջորդեց Տէտէ Աղաճի ընդհանուր դատախազի օգնական Ալթրի պէյ։

Սեբաստիոյ Քէօբրի գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Միլբիւլ վարժարանին նախկին շրջանաւարտներէն Շիւքրի էֆէնտի։

Սալիսէի աստիճան տրուեցաւ Բ. Դրան դիւանատան բարտուղարներէն Բէնզի ու Եուսուֆ պէյերու և Հայտար Փաշայի հիւանդանոցին առաջին քարտուղար Մէհմէտ Բեսիմի էֆէնտիի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Բ. զօրաբանակի (Ադրիանուպոլիս) զինուորական բժիշկ Ներսէն Յովհաննէս պէյի։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ ԱՆՈՒԱՆ ՏՕՆԱԼՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Երէկ Ռուսիոյ Կայսեր անուան տարեդարձը լինելով օսմանեան պատկամ չգեղեանն, որ գրոչակներով զարդարուած էր և իւր մեծ կայմին վրայ ռուսական դրոշակը պարզած, միջօրէին թնդանոթի բսան-մէկ հարուածներ արձակեց։

Վեհ. Սուլթանին կողմէ արաբողապետ Միւնիր փաշա և առաջին թիկնապահ Մէհմէտ փաշա երէկ ժամ 6½ին ի Պէօլիւքտէրէ ռուսական դեսպանատունը գնացին ի շնորհաւորութիւն Պ. Նելիտոֆի՝ պաշտօնական համագգեստով և Օսմանիէ ու Մէճիտիէ պատուանշաններն ի կուրծս՝ ընդունեց Միւնիր և Մէհմէտ փաշաները։

Բ. Դրան կողմէ ևս ի շնորհաւորութիւն ռուսական դեսպանատունը ղրկուեցան Բարձր. Մեծ – Եպարքոսին Թարգման Վէբքի էֆէնտի և Խարիճիէի արարողապետ Իպրահիմ պէյ։

Երէկ առաւօտ Պէօլիւքտէրէի ռուսական դեսպանատան մատրան մէջ գոհաբանական հանդիսաւոր աղօթքներ կատարուեցան ի ներկայութեան դեսպանին, դեսպանատան գլխաւոր պաշտօնէից, ռուս գաղթականութեան երեւելեաց, դեսպանաց, զանազան հասարակութեանց հոգեւոր պետերու ներկայացուցչաց և այլոց։

Դիշերը դեսպանատունը շքեղապէս լուսազարդուեցաւ և փառաւոր հացկերոյթ մը տրուեցաւ։ Ներկայ էին օսմանեան բարձրաստիճան պաշտօնատարք, դեսպանք և այլք։

Դեսպանատան պահակ Բէնոսոֆ շոգենաւն եւս կանթեղներով զարդարուած էր և ծովին վրայ յատկապէս դրուած լաստէ մը հրթիռներ արձակուեցան և հրանգութիւնք եղան։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Ճաքռնի կառավարութիւնը Ծոփոռոֆ Աբէֆէնի պատուանշանի երրորդ աստիճանը նուիրած է Պերլինի օսմանեան դեսպանատան նախորդ խորհրդական Պաղտասարեան Վսեմ. Օհան էֆէնտիի, որ կայս. հրամանաւ արտօնեալ է գործածել զայն։

ԱՍԻԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Պ. Բաուլա, որ ասիական երկաթուղեաց շինութեան մենաշնորհը խնդրելու նպատակաւ մայրաքաղաքս եկած է, երկուշաբթի օրն առաջին անգամ լինելով Հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնատունն երթալով տեսակցեցաւ նախարար Վսեմ. Զիհնի փաշայի հետ։

Պ. Բրէսլէլի և Ռիչենդան մարդիկին ծրագրերն երէկ Նաֆիյէէին կողմէ ղրկուեցան այն յանձնաժողովին որ ասիական երկաթուղեաց շինութեան ծրագրերը քննելու պաշտօն ունի։ Շաբթուս մէջ այդ յանձնաժողովն պիտի աւարտէ իւր աշխատութիւններ և պիտի որոշէ թէ իրեն ներկայացեալ հինգ ծրագրերէն (Լըվէլ, Բօլաս, Բայլարա, Բրէսլէլ և Բաուլա) ո՞րն աւելի նպաստաւոր կ'երեւի Տէրութեան շահուց։

ԴԱՒԱՌԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՑԻՔ

Թուէէ կ'իմանայ թէ կայս. կառավարութիւնը մտադիր է յատուկ օրինագրով մը սահմանել նահանգաց տէֆթէրտարներու իրաւասութիւնն հաշուական գործողութեանց մէջ, ինչպէս նաեւ հասարակներու հսկողութիւնն այդ կարգի գործողութեանց վրայ և թէ այս մտադրութիւն ի մօտոյ գործադրութեան պիտի դրուի։

ՅԻՐԻՏՈՒՆ ՊԷՏ

Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է արտօնութիւն շնորհել Աթէնքի օսմ. նախորդ դեսպան Ֆերիտուն պէյին՝ եւրոպա երթալ իւր անձնական վատառողջութիւնը դարմանելու համար։ Ֆերիտուն պէյ ի մօտոյ պիտի մեկնի Ցունաստանի մայրաքաղաքէն եւ ուղղակի Մառիէնպատի ջերմուկները պիտի երթայ։

. .

Ֆերիտուն պէյի յաջորդը, Ռիզա պէյ, որ դեռ մայրաքաղաքս կը գտնուի, նախնթաց օր այցելութիւն տուաւ Ցունաց Ամեն. Պատրիարքին։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Բարձր. Մեծ Եպարքոսին նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողովն, որ պաշտօն ունի քննել ասիական երկաթուղեաց շինութեան համար ներկայացեալ ծրագրերն, երէկ դարձեալ ի նիստ գումարեցաւ։

Սոն յանձնաժողովոյ ներկայ գրատնուեցաւ նաեւ եկմտական առժամեայ նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա։

. .

Նախարարաց Խորհուրդն իւր այս աւուր նստին մէջ պիտի զբաղի եկմտական այն կարեւոր խնդիրներով որոց գործադրութիւնն հրամայուած է կայս. Իրատէով։

ՆՈՐ ԴՐՈՇՄԱԹՈՒՂԹՔ

Այս աւուր Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակեալ պաշտօնական աղդ մը կը ծանուցանէ թէ կայս. հրամանաւ, դրոշմաթուղթի օրինաց վրայ եղած յաւելուածին համաձայն պատրաստուած նոր դրոշմաթուղթերն, որք Հանրային Պարտուց վարչութեան կողմէ պատրաստուած են, ի Պոլիս սեպտեմբեր 1էն իսկ ի գաւառս Նորն ամսոյ 15էն սկսեալ պիտի գործածուին։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

Թղթատարական ներքին կանոնագրոյ մի քանի կարեւոր յօդուածք բարեփոխուած են հետեւեալ կերպիւ։

Յօդուած 16.—Թուրքիոյ մէջ թղթատարի միջոցաւ թէ՛ ցամաքի և թէ ծովու ճամբով ղրկուած նամակաց իւրաքանչիւր 15 կրամին համար 40 փարա պիտի առնուի։ 15 կրամէն աւելի կշռող նամակաց իւրաքանչիւր 15 կրամին համար 40 փարայի յաւելում մը պիտի լինի, եթէ նամակն յանձնարարեալ (ռէճիսթրէ) ղրկել ուզուի, ինչ որ ալ լինի նամակի գինն և ծանրութիւնը, մէկ նամակի յանձնարարութեան համար մի միայն 40 փարա պիտի առնուի։ Թէ՛ նամակաց և թէ՛ այլ նիւթերու թղթատարի միջոցաւ առաքման համար հատուցանելի վարձքը կանխիկ պիտի վճարուի։ Նամակաց և այլոց վրայ դրուելիք դրոշմաթուղթերն պէտք է ղրկողն ինքն անձամբ փակցնէ և թղթատարական պաշտօնեայք պարտին, իներկայութեան նոցա, յատուկ կնքով ոչնչացնել նամակադրոշմն, յետ որոյ նամակը նախորդ յօդուածով նշանակեալ անտուկին մէջ պիտի ձգուի։

Յօդուած 27. — Թղթատարատունք պարտին ղրկողին ցոյց տալ, յանձնարարեալ նամակներու համար, նամակն ուղղեալ անձին կողմանէ տրուած ստացագիրը։

Դատական ատանդներու տակագնոյն Գ. յօդուածն ևս բարեփոխուած է հետեւեալ կերպիւ։

Յօդուած 3. — Թղթատարական իւրաքանչիւր կայարանի միջեւ փոխադրուած դրամական ատանդներու 1 ղրուշէն մինչեւ 1000 ղրուշի համար 3 ղրուշ պիտի առնուի։ Հազարէն վեր իւրաքանչիւր հազար ղրուշի և կոտորակաց համար 60 փարա պիտի առնուի։

Լրագրաց տակագնոյն 6րդ յօդուածն եւս հետեւեալ կերպիւ բարեփոխուած է։

Յօդուած 6. — Լրագրաց իւրաքանչիւր 50 կրամին համար 10 փարա պիտի առնուի։ Իսկ 100 կրամի համար 20 և անկէ աւելի կշռող լրագրաց իւրաքանչիւր 50 կրամին և կոտորակաց համար տասնական փարա պիտի առնուի։

Յաւելուած 3րդ. յօդուածին ներքին կանոնագրոյ։

Յօդուած 8. — Բացարձակապէս արգիլուած է էֆենտիներու և Բէյֆէնտիներու՝ Թղթատարի պաշտօն կատարել։

. .

Այս օրինական բարեփոխութեանց առթիւ Թղթատարական վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ այս բարեփոխութիւնը, որոց գործադրութիւնը հրամայուած է կայս. Իրատէով, ժողովրդեան գիւրութիւն ընծայելու նպատակաւ կատարուած են, թէև նամակաց փոխադրութեան գինը 40 փարայի բարձրացած է, սակայն միւս կողմէ նամակաց ծանրութիւնը փոխանակ 10 կրամի 15 կրամի վերածուած է ինչպէս նաեւ լրագրաց ծանրութիւնն ալ 30 կրամէ 50 կրամի։ Նոյնպէս դրամաժարարներու, յանձնարարեալ նամակներու և այլոց գիներու մասին եւս բաւական զեղչեր իւրաքանչիւր գործ դրուած են։ Այս նոր բարեփոխութիւնը պիտի գործադրուին մարտի 1ին սկսեալ, 1 սեպտեմբեր հինգշաբթի։

ԱՑՏԸՆԻ ԱՑԴԻՆԵՐԸ

Յայտնի է թէ Առեւտրական նախարարութիւնը Բ. Դրան առաջարկած էր որ Այտընի մէջ ալգիներն, ըստ եւրոպական դրութեան, գետերու երերոպա երթալ իւր անձնական վատառողջութիւնը դարմանելու համար։ Ֆերիտուն պէյ ի մօտոյ պիտի մեկնի Ցունաստանի մայրաքաղաքէն եւ ուղղակի Մառիէնպատի ջերմուկները պիտի երթայ։

. .

Ֆերիտուն պէյի յաջորդը, Ռիզա պէյ, որ դեռ մայրաքաղաքս կը գտնուի, նախնթաց օր այցելութիւն տուաւ Ցունաց Ամեն. Պատրիարքին։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Բարձր. Մեծ Եպարքոսին նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողովն, որ պաշտօն ունի քննել ասիական երկաթուղեաց շինութեան համար ներկայացեալ ծրագրերն, երէկ դարձեալ ի նիստ գումարեցաւ։

Սոն յանձնաժողովոյ ներկայ գրատնուեցաւ նաեւ եկմտական առժամեայ նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա։

. .

Նախարարաց Խորհուրդն իւր այս աւուր նստին մէջ պիտի զբաղի եկմտական այն կարեւոր խնդիրներով որոց գործադրութիւնն հրամայուած է կայս. Իրատէով։

ՆՈՐ ԴՐՈՇՄԱԹՈՒՂԹՔ

Այս աւուր Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակեալ պաշտօնական աղդ մը կը ծանուցանէ թէ կայս. հրամանաւ, դրոշմաթուղթի օրինաց վրայ եղած յաւելուածին համաձայն պատրաստուած նոր դրոշմաթուղթերն, որք Հանրային Պարտուց վարչութեան կողմէ պատրաստուած են, ի Պոլիս սեպտեմբեր 1էն իսկ ի գաւառս Նորն ամսոյ 15էն սկսեալ պիտի գործածուին։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

Թղթատարական ներքին կանոնագրոյ մի քանի կարեւոր յօդուածք բարեփոխուած են հետեւեալ կերպիւ։

Յօդուած 16.—Թուրքիոյ մէջ թղթատարի միջոցաւ թէ՛ ցամաքի և թէ ծովու ճամբով ղրկուած նամակաց իւրաքանչիւր 15 կրամին համար 40 փարա պիտի առնուի։ 15 կրամէն աւելի կշռող նամակաց իւրաքանչիւր 15 կրամին համար 40 փարայի յաւելում մը պիտի լինի, եթէ նամակն յանձնարարեալ (ռէճիսթրէ) ղրկել ուզուի, ինչ որ ալ լինի նամակի գինն և ծանրութիւնը, մէկ նամակի յանձնարարութեան համար մի միայն 40 փարա պիտի առնուի։ Թէ՛ նամակաց և թէ՛ այլ նիւթերու թղթատարի միջոցաւ առաքման համար հատուցանելի վարձքը կանխիկ պիտի վճարուի։ Նամակաց և այլոց վրայ դրուելիք դրոշմաթուղթերն պէտք է ղրկողն ինքն անձամբ փակցնէ և թղթատարական պաշտօնեայք պարտին, իներկայութեան նոցա, յատուկ կնքով ոչնչացնել նամակադրոշմն, յետ որոյ նամակը նախորդ յօդուածով նշանակեալ անտուկին մէջ պիտի ձգուի։

Յօդուած 27. — Թղթատարատունք պարտին ղրկողին ցոյց տալ, յանձնարարեալ նամակներու համար, նամակն ուղղեալ անձին կողմանէ տրուած ստացագիրը։

Դատական ատանդներու տակագնոյն Գ. յօդուածն ևս բարեփոխուած է հետեւեալ կերպիւ։

Յօդուած 3. — Թղթատարական իւրաքանչիւր կայարանի միջեւ փոխադրուած դրամական ատանդներու 1 ղրուշէն մինչեւ 1000 ղրուշի համար 3 ղրուշ պիտի առնուի։ Հազարէն վեր իւրաքանչիւր հազար ղրուշի և կոտորակաց համար 60 փարա պիտի առնուի։

Լրագրաց տակագնոյն 6րդ յօդուածն եւս հետեւեալ կերպիւ բարեփոխուած է։

Յօդուած 6. — Լրագրաց իւրաքանչիւր 50 կրամին համար 10 փարա պիտի առնուի։ Իսկ 100 կրամի համար 20 և անկէ աւելի կշռող լրագրաց իւրաքանչիւր 50 կրամին և կոտորակաց համար տասնական փարա պիտի առնուի։

Յաւելուած 3րդ. յօդուածին ներքին կանոնագրոյ։

Յօդուած 8. — Բացարձակապէս արգիլուած է էֆենտիներու և Բէյֆէնտիներու՝ Թղթատարի պաշտօն կատարել։

. .

Այս օրինական բարեփոխութեանց առթիւ Թղթատարական վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ այս բարեփոխութիւնը, որոց գործադրութիւնը հրամայուած է կայս. Իրատէով, ժողովրդեան գիւրութիւն ընծայելու նպատակաւ կատարուած են, թէև նամակաց փոխադրութեան գինը 40 փարայի բարձրացած է, սակայն միւս կողմէ նամակաց ծանրութիւնը փոխանակ 10 կրամի 15 կրամի վերածուած է ինչպէս նաեւ լրագրաց ծանրութիւնն ալ 30 կրամէ 50 կրամի։ Նոյնպէս դրամաժարարներու, յանձնարարեալ նամակներու և այլոց գիներու մասին եւս բաւական զեղչեր իւրաքանչիւր գործ դրուած են։ Այս նոր բարեփոխութիւնը պիտի գործադրուին մարտի 1ին սկսեալ, 1 սեպտեմբեր հինգշաբթի։

ԱՑՏԸՆԻ ԱՑԴԻՆԵՐԸ

Յայտնի է թէ Առեւտրական նախարարութիւնը Բ. Դրան առաջարկած էր որ Այտընի մէջ ալգիներն, ըստ եւրոպական դրութեան, գետերու երերոպա երթալ իւր անձնական վատառողջութիւնը դարմանելու համար։ Ֆերիտուն պէյ ի մօտոյ պիտի մեկնի Ցունաստանի մայրաքաղաքէն եւ ուղղակի Մառիէնպատի ջերմուկները պիտի երթայ։

. .

Ֆերիտուն պէյի յաջորդը, Ռիզա պէյ, որ դեռ մայրաքաղաքս կը գտնուի, նախնթաց օր այցելութիւն տուաւ Ցունաց Ամեն. Պատրիարքին։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Բարձր. Մեծ Եպարքոսին նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողովն, որ պաշտօն ունի քննել ասիական երկաթուղեաց շինութեան համար ներկայացեալ ծրագրերն, երէկ դարձեալ ի նիստ գումարեցաւ։

Սոն յանձնաժողովոյ ներկայ գրատնուեցաւ նաեւ եկմտական առժամեայ նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա։

. .

Նախարարաց Խորհուրդն իւր այս աւուր նստին մէջ պիտի զբաղի եկմտական այն կարեւոր խնդիրներով որոց գործադրութիւնն հրամայուած է կայս. Իրատէով։

ՀՆՈՒԹԻՒՆԻՆ Ի ԵԿՄՏԻՆ

Եկմտնի պաշտօնական լրագրոյն մէջ կը կարդանք.

«Կառավարական պաշտօնատար մը Սապա և Մաարէպ ղրկուեցաւ հանելու համար յատակագիծն այն հռչակաւոր պատուարներուն որք շինուած են իբր 2000 տարի առաջ և որք այսօր բոլորովին անվթար պահուած են։ Այդ պաշտօնեայն իւր աշխատութիւնն աւարտելէ յետոյ, այցելեց այդ պատմական վայրերն և գտաւ ուրեմն մեծ վէմեր որոց վրայ մարդու դէմքեր նկարուած են հին գրերով։ Այդ վէմերն հաւաքուելով ճանբայ հանուած են Կ. Պոլսոյ Թանգարանը ղրկուելու համար։»

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ ամսաթերթակ մը յատակագրուեցաւ կայս. Պալատան նախկին առաջին քարտուղար փաշանանալ Մուսթաֆա փաշայի երկու տղոյկանց, որոց ապարանքն այրեցաւ անցեալ օրուան Վանիքեոյի հրդեհէն։

—Կրօսուի թէ Պերլինի նաւահանգիստն ու քարափը շինելու համար կազմեալ անտուն ընկերութեան կոնտրագիրը պաշտօնապէս վաւերացուած է։

—Պէօյիւքտէրէն Պէլիկրատ տանող կառուցուն փուռով կը նորոգուի Ռուսիոյ կայսեր եղբայրց ի Պոլիս այցելութեան առթիւ։ Այս առթիւ կրսուի թէ Ն. Բարձրութիւնը այդ գեղազարդ վայրին մէջ դաշտային հանդէս մը պիտի տայ ի պատիւ օսմ. բարձր աստիճան պաշտօնատարաց և դեսպանական տիկնանց։ Շուրջ 25 տարի առաջ, Իտալիոյ արքայ թագաւորն, որ յայտնի Ուսկէրդօ իշխան էր, և Ամէտ իշխանը մայրաքաղաքս այցելած լինելով նմանօրինակ հանդէս մը տուին ի Պէլիկրատ։

—Երէկ մայրաքաղաքս ժամանեցին Սերասքիր նախորդ նախայ Մուքի պէյ՝ Սերասքիրպէն և Սէրքիշէի նախորդ կառավարիչ Բէշտ փաշա՝ Սէրքիշէն։

—Սերասքիրոյ կուսակալ Սուրուրի փաշա Սերասքիրէ՝ ճանբայ ելեր է քննական պատրաստ մը կատարելու համար իւր իրաւասութեան ներքեւ գտնուող գաւառաց մէջ։

—Կրթական նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ տաւեւտական Համիտիէ վարժարանի դասախօսութիւնք պիտի սկսին վաղը հինգշաբթի 1 սեպտեմբեր և թէ տղաներու յանձնագրուելի փոխադրեալ կերպն դիմել նոյն վարժարանն ի Պոլիս Սուլթան Պայազիտ։

—Գուլգիունճուքցի Վասիլ անուն մարդ մը երէկ Իրիկուն կամուրջին վրայ յանկարծակի եղաւ երբ տոմսակ առնելով չոգենաւ մտնելու կը պատրաստուէր։

—Ոստիկանութիւնն երէկ ութսունի չափ չարագործներ աքսորեց հեռաւոր վայրեր։

—Օսմ. դրօշակ կրող մեծ առագաստանաւ մը որ կը պատկանէր Քիրիքաօ և Քուրուպաքալ անուն երկու յոյն վաճառականաց, ուրբաթ օրը Շիլէի առջեւ փոթորիկ բռնուելով ընկղմեր է։ Մէջը գտնուող 29 մարդոց 15ը խեղդամահ եղեր են, իսկ 14ն յոլովներ են մեծ դժուարութեամբ ազատուել։

—Հաֆիզիպաշ կը ծանուցանէ թէ Բաղաքապետ Մազհար փաշայի հիւանդութեան միջոցին նոյն պաշտօնատան հաշուական գործողութեանց մէջ անկանոնութիւնք տեղի ունեցած են եւ թէ Ն. Վսեմութիւնն առ այս հարկ եղածն ի գործ դրած է։

—Աթէնքի ռուսական դեսպանատան զինուորական կցորդ Վալէռի գնդապետն եւ այդ քաղաքի աւստրիական դեր-հիւպատոս Պ. Մուքիւլիչ մեկնեցան մայրաքաղաքէս, առաջինն ի Պիրէոն և երկրորդն ի Դրիւսպ։

—Զմիւռնիայէն կը գրեն թէ Սէրայքէօյ գաւառակի Գաւրքէօյ կոչուած փոքր քաղաքը կիսովին մոխիր դարձեր է հրդեհէ մը որ պատահեր է նախորդ շաբթու, երկուշաբթիէն երեքշաբթի լուսնոյու գիշերը։ Սմբրդլը չուական և քաղաքին մէկ մասն, ընդամենը 300 խանութ, երիւս մեծ խան, մզկիթ մը, բանվակաց գործուածներու մթերանոցներ և երկու հարիւր տուն հրոյ ճարակ եղեր են։ Երեք հոգի և բազմաթիւ անասունք բոցերուն մէջ մնացեր են։ Եղած վնասը 40,000 ոսկի կը հաշուուի։ Ո՛չ մէկ չենք ապահովագրեալ է եղեր։

—Բէլոնիկասկէրիի Հայասարանին հնախօսութեան ուսուցչէ Տր. Կիւսդաւ Հէյշֆելտ Զմիւռնիայէն մայրաքաղաքս եկած է։

—Ռուսական Գաղթական մարմանուն, որ այս պահուս Պիրէոնի առջեւ կը գտնուի, մօտ օրէն Դարդանէլ պիտի դայ ցը պիտի սպասէ Սերկիոս և Բաւել Մեծ – Դուքսերուն գալստեան, զանոնք եաֆա տանելու համար ուստից Երուսաղէմ պիտի ուղեւորուին։ Ն. Բարձրութիւնք։

ՏՈՔԹՈՐ Ի. ՄԱԼԽԱՍԵԱՆ, վկայեալ կայս. բժշկական վարժարանէն, իւր բնակութիւնն հաստատած լինելով ի Մաքրիգիւղ, Զէյթինլիք թաղը, հացագործ Թումայի տունն, ամեն օր հիւանդներ կ'ընդունի անդ։ իսկ երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ժամ 5էն 9, ձրիաբար կը դարմանէ իրեն դիմող հիւանդները։

ՏՐ. ՄԱԼԽԱՍԵԱՆ կը դարմանէ մասնաւորապէս ներքին, ջղային և կուրծքի հիւանդութիւններ։ Նոյնպէս մարթային և կանանց վերաբերեալ պէս պէս հիւանդութիւններ։ 2066 2—10

ԴԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱՀԱՒՆՈՒ ՀՈՎՈՒՍ

Բարիզ. 10 սեպտ.

Հանրապետութեան Նախագահն, ընկերակցութեամբ նախարարապետ Պ. Ֆլոքէի, այսօր մեկնեցաւ ի Նորմանտիա։

Սիմլա, 10 սեպտ.

Աֆղանստանէ առնուած տեղեկութեանց նայելով, ապստամբ ցեղերը կը յառաջանայ Գեսպուլի վրայ։ Զրոյց կը լսի թէ Գեսպուլի Էմիրը ծանրապէս հիւանդ է։

Մատրիտ. 10 սեպտ.

Փոթորիկներ ծագեցան Սպանիոյ այլ և այլ կողմերը, մեծ աղէտներ պատճառելով։

Աթէնք, 11 սեպտ.

Նախարարապետ Պ. Դրիգորի մեկնեցաւ յեղիպտոս, ուր սեպտեմբեր 10ի երկրաչարժն անհուն վնաս պատճառած է։

Իսմայիլիա, 11 սեպտ.

Սեպտեմբեր 1էն մինչեւ 10 Միւէզի ջրանցքէն անցնող նաւուց թիւն է 89 և տոնն. նոր հասոյթը 1,670,000 ֆրանք։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Վալաթիա, 31 օգոստոս

Օսմանեան Թօնսոլիսէ

		Պակեան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ամերի		16 29
Զեղուարին գոցուեցէն վերջը	»	16 2)
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւաւոտեան բացուեցաւ	»	16 32
Բարձրագոյն գին	»	16 32
Նուազագոյն »	»	16 31
Կէս օրին	»	16 31 ½
ԼՈՆԴՈՆԻ ՍՏԱՓԼԻ		
Երէկ երեկոյ		38 24
Այս առաւօտ		38 24
Կէս օր		38 24
ԸՆԹԱՑԵՍ ԱՌԱՔԵՐՈՒԹԻՒՆ		
Փոխանակութիւն 1858)	Ամերի	25 10
» 1862)		
» 1860)		
» 1863) 6	»	15 30
» 1872)		
» 1865)		
» 1869)	» 0	16 32
» 1873)		
ԲԱՆԿԵՏՈՒՄԻ		
Սօսիէթէ Ֆէնէրալ	Ֆրանկ.	4 13
Քրէտի Ֆէնէրալ	Օսմ.	7 32
Ռանք տը Ֆրանս	»	6 25
Փոս. Շանտ է Վայէօր	»	4 20
Թրամուէյ	»	477 ½
Ռուսիկի երկաթուղի	Ֆր.	43
Ոսպիկոսիան տը Բրիսրիթէ	»	— —
Բանքէ Ալարիսմի	»	116

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 11 Սեպտեմբեր ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

զում ժողովք կամ Սինհոդոսք եղեն մեզ անծանօթք և անհաղորդականք՝ Քաղկեդոնին նման, այլ առաւել բարեկարգական կամ «ովբոռնեան» ժողովք էին՝ քան վարդապետական կամ հոգեւորականք. զի եթէ վարդապետական էին՝ հարկ էր նոր ինչ բառից և բացատրութեանց ի վեր գալ ի ցրումն նորաբոյս հերետիկոսութեանց, և յաւելումն լինել ի լրնթերցուած Հանգանակի. Սա ակիզբն կալաւ ի մերձաւոր յոյժ ժամանակաց Առաքելոց և ընդարձակեցաւ մինչեւ ի ժողովն Եփեսոսի, և առանց փոփոխման յամենայն եկեղեցիս ուղղափառաց անխափան երգի և քարոզի.

Ապաքէն, ի ման բանի Հանգանակին, յորում զՍուրբ Հոգին փառաբանեմք, յաւելաւ բառն և Յիրոյս, և ի վերջն ի բառն ի գոռոռանն յաւելանէ յաւելաւ յոգնակի նշան և ասէին ի գոռոռոռն յաւելանէ. այլ երկոքեանն իսկ վտանգաւորք յաւելուածք էին, առաջինն զվարդապետութիւն երրորդութեան դիւրաւ չջջէր յայլանդակ վարդապետութիւն զօրութեան, երկրորդն հիմն դնէր նորաշնար բառին և վարդապետութեան ոռոռանն. Յաւելուած արդարև մոլորակն, որ զյոյնս բռնադատեաց մեկնել մեկուսանալ փութով ի միաբանութենէ Հռոմայ, իսկ զլատինս ելիք եթող ի գահաւանդ հետզհետէ ինքնահոս գլորման յայլ և այլ խորս թիւր աստուածաբանութեանց, յորմէ եւ բառից եւ ի ծիսից այլ և այլ ներմուծութիւնք, և այս այնչափ մինչև տարապայման աճել գայթակղութեանց, և պատճառ լինել գունդագունդ պառակտման ամենայն եկեղեցեաց արեւմըտեան պատրիարգութեան և հատանելոյ բրիտոնական հօտին յանթուելի հմասրս խառնիճաղանճ ազանգոց.

Ողջմտութիւն և երկիւղածութիւն Հայոց ի վերայ աստուածակրդ աւանդից առաքելական եկեղեցւոյ, եւ հարազատ աչակերտութիւնս մեր Սրբոյ Գրիգորիսեանց և Ներսիսեանց ի նախկին հաւատս մարտիրոսական եկեղեցւոյ անդրդուելի կացուցց զՀայրապետութիւն ազգիս Հայոց. ի բանս հաւատոց աթոռոյ Սրբոյ Էջմիածնի ոչ ինչ է գտանել որ հակառակ կամ անընտել իցէ վաղեմի հայրապետաց փայլելոց յեկեղեցւոջ լառաջ քան զժողովն Քաղկեդոնի. ի սիրոյ աթոռոյս՝ զորոյ զհիմն արկ իմաստութիւն Աստուծոյ ի ձեռն սրբոց առաքելոցն Թադէոսի եւ Բարթողիմէոսի, և նորոգեաց և ընդարձակեաց ի ձեռն առաքելանման Հայրապետի Ս. Հօրն մերոյ Գրիգորի՝ ոչ ինչ բաժանէ զմեզ ո՛չ հայածանք և ո՛չ նենգապատիր աւետիքն Հռոմայ. Եղեն արդարեւ հատուածք ի մէջ դիւրախաբ օրսացեալք ի պատիրս բաթերայից, որք վտանգաւ հայրենի հաւատոց և չարաչար տուժիւք ազգային իսկական նկարագրի ըմբռնեցան՝ զառածեալ յաչխարհական յոյս բարեաց, սոքա են հռոմէական անուանեալ հայք՝ որ թողուն զքուն իւրեանց հոգւոյն պաշար՝ յարձակին ի ստուեր խոշոր պատառոյ առակին, և սուզանիցին յանդունդս.

Երանելի Հայրապետն մեր հանդերձ իւրեանց եպիսկոպոսակցօք և հմօրէն ազգաւ ոչ ի բանս հաւատոց միայն՝ այլ և ի ծէս անգամ անխախտելի կացին մնացին ի ծիսից նախկին ժամանակաց. ի գլխաւոր ծէս՝ որ զոյդ ընդ խորհրդոյն միացեալ կատարիր, կամ՝, որով խորհուրդն կերպարանէր, եկեղեցի Հայոց ի նախկին Սահմանադրութենէ երբեք ոչ խոտորեցաւ, զոր օրինակ, ջուր ոչ խառնէ ի բաժանն, խմորոցն ոչ պատարագէ, զմանկտի անմեղ մինչեւ ցվախճան տղայութեան անդրդոյզ և անհաղորդ ոչ լինէ, ի բաժակէ կենարար արեան զհաւատացեալս ոչ զրկէ, ի կարեւորութեան իւղոյվ օծման ոչ ծանրանայ մինչեւ չփոթել զհարկաւորութիւն ապաշխարութեան, առանց ապաշխարութեան, հրամաեաւ կամ թղթով, ուրեք ոչ թողու և այլն, որովք բաբասի արդարապէս Հռոմ. Իսկ ի ծէսս՝ որ արտաքոյ ի պաշտպանէ խորհրդոյն են, դոն արդարեւ վերջամուտ ընդօրինակութիւնք ի Ցունաց և ի Լատինաց՝ զոր օրինակ է տեսանել ի չինուածս եկեղեցեաց, ի զգեստս եկեղեցականաց, և այլ սոցին նման վարկպարգի կամ անվնաս եղանակաւորմունք ի բաժանմունս եկեղեցական իշխանութեանց. սակայն եւ յայսմիկ նմանութեան միշտ զգեղեցիկն և զպատշաճն չաւիղ ընտրեալ կալաւ ի բարեզարդութիւն և ի խրախոյս աստուածպաշտութեան հաւատացելոց.

Քաղկեդոնի ժողով հռչակաւոր է ի տարեգիրս եկեղեցւոյ՝ ոչ անչափ գուժարելովք ի հերքումն Եւտիքէսի աղանդոյն՝ որչափ բաժանելովք զմեզ ի լատինաց և ի յունաց, և զՊատրիարգս երկոցուն մեծի աշխարհաց Հռոմի և Կոստանդնուպոլսոյ ի մարտ մղելով ի դէմ ընդդէմ մարտկոցաց հոգեպահ պատերազմի. Երկոքին սոքա ապատանեալ մերթ յառաւելութիւն աշխարհական դրից մարքաղաքին՝ յորում զանձոն ունէին, և մերթ յորժամ պակասէր այս՝ չաստուածաբանական ինքնահնար իրաւանց բուռն յարեալ դարս երիս և աւելի ոգորեցան, մինչեւ զօրացեալ Հռոմ՝ ընդ պատրուակաւ Խաչակրութեան արշաւեաց յարեւելս և վեր ի վայր վրդովեաց զաշխարհն և զամենս հոռոմոց. Իսկ մերս բարեբաստիկ եկեղեցի ազատացեալ ի ձանձրալի և յանօր զենաբանութեանց աստուածաբանութեան և ի կործանարար վիճաբանութեանց հաւատոյ զօք հանապազ մեռանէր մարտիրոսութեամբ ընդդէմ յարձակմանց անբրիստոնեայ ժողովրդոց. Զայս վիճակ մեծի նեղութեան Հայաստան աշխարհի յօգուտ միաբարութեան ի վար արկանել կամեցան նախ կայսերք Հռոմոց՝ յորժամ կարծէին հզօր լինել, և ապա եպիսկոպոսապետքն Հռոմայ՝ յորժամ չուշջ պատեալ զամենն մանր մանր պետութեամբք՝ զբազմութիւն արևմըտեան եկեղեցեաց այսր անդր տարու բերել կարող էին. Երկոքին սոքա ջանացին զեկեղեցիս մեր արկանել ի վտանգ ուրացութեան հարենի սահմանադրութեան. Իսկ որ ի մեզ տկարք մտօք և հաւատով, մարդիկ անձնասէրք և ի պաշտօն օտարոտի չահից դանձին վաճառեալք՝ —եկեղեցի հայոց, պարտ է քեզ, ասէին, յանձն առնուլ զմտոքին Քաղկեդոնի, զի լոծցես զչարիս և զանուանէ պատերազմ. (Բ. Մակ. Զ. 22). Ուրացեալքս համարեցան իմն թէ փոխանակ խոզենոյ այլ միս կրծելով կարեն պատրել զաչս բռնաւորին, փան որոյ յոժարեցան մտանել ընդ հրամանաւ և հպատակութեամբ եպիսկոպոսացն Հռոմայ կամելով սակայն պահել զձեւ հաւատեան. Սոքա են որ ի հինգ հարիւր և աւելի ամաց հետէ խթէին, խթեցին չարաչար զկոզս մարմնոյն առաքելական եկեղեցւոյ Հայոց մինչեւ պարպատեալ հերձան և իբրեւ շարաւ ի բաց ծորեցան, և մտին ընդ օտար թեւարկութեամբ. Ի յարձակել թշնամւոյն ի վերայ հօտին, ասէ առակն. ըմբռնին յետամնացքն, կաղքն և վիրաւորքն և խաշանց. Սոքա են՝ որ երբեմն խլրտին ազատել զպարանոցս ի լծոյ և ի բռնութենէն՝ որ բնաւ ոչ ունի դադարել մինչեւ բառոցէ ի սոցանէ զվերջին նշխարս հայկական հանգամանաց՝ սակայն երազք են ամենայն ակնկալութիւնք ազատութեան. որ միանգամ Հռոմէական եղեւ՝ քան զՊապն առաւել հռոմէական լինելոց է ե՛ւ ծիսիւ ե՛ւ հաւատով. Երկպառակութիւն երեւեալ ի նոսա բազումանգամ յաչս աթոռոյն Հռոմայ սնոտի լալիսն տղայոց է, որ դուզնաքեայ իւրք պարգեւաւ կամ չողոմութեամբ վաղվաղակի անցանէ. Ահ մեծ է անկանել ի ձեռս վիշապին, չողոմ բանք կոնդակացն նման է լորձան՝ որ կակղէ զդրժուարակալեալսն. Աբբաւեան անուանեալ ման հռոմէականաց ի բազում զօրութենէ հայրենաիրութեան չատ իսկ տառապեցաւ նուազել զթիւ մարդութեանց՝ որով միաբաքին զեկեղեցին Հայոց միաբաքն կատաղի, և դիւրել զլուծն Հռոմայ՝ որ ծանրանալով ծանրանալը, այլ լուծաւ և անկաւ ընդ վերակացութեամբ և դատաստանաւ կարի յոյժ հռոմէականաց, զի որչափ որ հեռանայ յազգէ իւրմէ և եկեղեցւոյն անչափ առաւել հաճոյ է և հաւատարիմ Աթոռոյն Հռոմայ. Ոչ գիտեմ ե՞րբ, սակայն կանուխ կամ անագան Հռոմ կլաւելոց է զամենայն հասարակութիւն Ազգաբեան Պատրիարգին, ցնծութիւն՝ որ ի յուսալից կոնդակէ պատճառեցաւ՝ առ ժամանակ մի է, գայ տխրութիւն ի լուծանել և ցնդել զամենայն առիթս բերկրութեան այսր ժամանակի.

Այլ իմ և քո, բարեկամ, և ամենայն ճշմարիտ ազգասիրաց այս վերք են սրտի, զի հրոսակք ճիզուիթք փաթերալից անարգել արշաւեն յաչխարհս մեր, բանն դպրոցս աստ և անդ, ժողովին մանկտիս, և բանակս յորիսեն ի գործ եկեղեցականութեան, (զի այսպէս ասացից), եպիսկոպոսապետին Հռոմայ, իսկ մեր՝ չիք ո՛չ բաւական և ո՛չ կրթեալ պաշտօնեայ ի վանել զթշնամութիւն սոցա. Թէպէտ և արգարութիւն օրինաց կառավարութեան ոչ դոյզն պատճառ է ջնջելոյ ի մտաց ռամկին զյոյս աշխարհական բարեաց՝ զոր հռոմ և ճիզուիթքն խոստանան, այլ ճարտարութիւն մտաց և պնդութիւն երեսաց ոչ սակաւ հզօր է ի սոսա ի գողանալ զարդարութիւն, ո՛չ երկիւղ օրինաց և պատուիրանք Աստուածային և ո՛չ ամօթ երեսաց երբեք թուլացուցանեն զմարտիկ զօրականս տատամման հաւատոյ մինչեւ կուտեացեն զաւար և ցնծասցեն յաւերակս մերոյ Սիօնի. — Աբէ Աստուած, Աստուածդ՝ զրաստանս տս և մ՝ մոռանար զնոյն պաշտօնէից տոց. (Սաղմ. ՀԴ. 22).

Ա.յսչափ ինչ առ ժամս յինէն լսել շատ հաճարեա՝ սիրելիդ իմ, և ընթերցիր զպատմութիւն Հայոց ի սկզբանէ իշխանութեան Ռուբինեանց մինչեւ այսօր. Հռոմէական վարդապետի է գրուածն բազում երկիւղածութեամբ և միշտ ջանագովելով զամենն Հռոմայ, այլ ուշադիր ընթերցողն իմանայ՝ թէ քանի՝ անզգամութեամբ և ո՛րչափ խորամանկութեամբ ջանացաւ Հռոմ ընդ ազգի մերում՝ ի քակել և կործանել զեկեղեցի՝ որ միայն նախատիպ եկեղեցին է առաջին դարուց քրիստոնէութեան եթէ՝ ըստ վարդապետութեան և եթէ՝ ըստ պաշտամանց, և զոր, հակառակ դժոխային ջանից թշնամեաց, պահելոց է Աստուած յերկրի յօրինակ և ի կանոն ուղղութեան և նորոգութեան Հռոմէականին կարի շատ հեռացելոյ ի ճշմարիտ ճանապարհէ մարմրոսաց եկեղեցւոյն.

Եմ պատուական բարեկամս

Ազօթարարն

ԽՈՐԷՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Հ. Վ. ՍՐՄԱՇՈՒ

1888 օգոստ. 28

ի Ս. Վանս յԱրմաշ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԶԵՌԱԳԻՐՔ

24 օգոստ. 1888, Կէտիկ-փաշա

Առ պատուարժան Խմբագրութիւն Արեւելքի.

Մեծաւ սխորժանօք կարդացուեցաւ ձեր երէկի թուոյն մէջ Սեղբեսորոսեան սառապելի, ինչպէս երաւամբ կըսէք, և Դաշանց Թղթոյն պատմական յայտոյ հերքումն. Ափ յայսոյ գրուած հանապազորեայ թերթի մը համար այսպիսի ծանր և հմտալից խըմբագրականներ բիչ պատիւ չեն բերեր, զոր և, աներկբայ եմ թէ, ամէն ընթերցող կզգայ և կը գնահատի.

Մէկ կէտ մը սակայն, որ ձեր մեկնածէն տարբեր և աւելի բանաւոր կերպիւ կրնար մեկնուիլ, ձեր ուշադրութեանը յանձնել կուզեմ. այն է Շահապիվանու ժողովէն առ Թէոդոս կայսր ուղղեալ նամակին՝ Տրդատայ համար՝ «Ապրեալ ոտս յերկրէ Ցունաց» խօսքն որ առ Եղիշեայ՝ յորում, իմաստի հակառակութեան պատճառաւ, կը հարկադրուիր կարծել և ենթադրել թէ «Ժողովն չէր ի չՀռոմէ «Հռոմայ» հեգ.

Ամենեւին ոչ. ժողովն մը որում կը նախագահէ Ցովսէփ եպիսկոպոսի պէս աշխարհագէտ՝ դիւանագէտ և բազմահմուտ անձ մը, առընթեր ունենալով զբազում եպիսկոպոսակիցս և զմեծամեծս Հայոց, ելնանգիտանալ և չիմեթէ զՀռոմ Հռոմոց հետ, նոքա որ քան զմեզ լաւ գիտէին և կը ըմբռնէին այս երկու եղերաց տարբերութիւնը, խելքի՝ տրամաբանութեան և պատուութեան դէմ է. Ալ պարզապէս հոս ալ, ինչպէս բազում տեղեր, անհմուտ կամ անուշադիր գրչագրաց կողմանէ չփոթութիւն մը տեսնելու է. Մինչեւ որ ստոյգ և հաւատաս օրինակներ ձեռք չանցնին, անկարելի է մեզ ճշդիւր գաղափար ունենալ այսպիսի ծանրակշիռ իրաց վրայ, ևս առաւել վճիռ հատանել ոչ-մեր տպագրեալ օրինակօք որք բազում մասամբ մուտք և թերի են.

Ահաւասիկ, յօրինակ, նոյն ի վկայութիւն կոչեալ պարբերութիւն երէկուան Աբէ-Եէ՝ երկու տարբեր ընթերցուածովք. մինն ի փոքրագիր եղիչեայ, Վենետկոյ տիպ, միսն ի մեծագիր համանուն մատենէ, Պոլսոյ տիպ.

ՎԵՆԵՏԻԿ

«Վասն որոյ և նախնին մեր Տրդատիս յիշելով զառաջին սէրն ձեր, որ ի տղայութեան փախուցեալ ի հայրասպան մարդախողոյզ հօրեղբարցն իւրոց՝ ապրեալ սնաւ յերկրիդ Ցունաց, և ի ձէնջ թագաւորեալ՝ տիրէր հայրենի աշխարհիս. ասպէս և զՀաւատն որ ի Քրիստոս՝ ընկալեալ ի սուրբ եպիսկոպոսէն Հռոմմայ՝ լուսաւորեաց զնաւարային կողմանս հիւսիսոյ.»

ՊՕԼԻՍ

«Վասն որոյ և նախնին մեր Տրդատիս յիշելով զառաջին սէրն ձեր, որ ի տղայութեան հասակին փախուցեալ ի հայրասպան մարդախողոյզ հօր եղբարց իւրոց, ապրեալ սնաւ ի յերկրիդ Ցունաց. և ի ձէնջ թագաւորեալ տիրէր հայրենի աշխարհիս. Սոյնպէս և զՀաւատն որ ի Քրիստոս՝ ընկալեալ ի սուրբ եպիսկոպոսէն Հռոմմայ՝ լուսաւորեաց զնաւարային կողմանս հիւսիսոյ».

Ուր՝ ինչպէս կը տեսնէք՝ իմաստի ոչ սակաւ փոփոխութիւն կայ. փոքր մի ստորեւ կը կարդամք.

ՎԵՆԵՏԻԿ

«Ընտրեցաք զմահ ստուգապաշտութեամբ քան զկեանս ուրացութեամբ. եթէ դուք ելս ի ձեռն առջիք զմեզ, ահա կրկին կենաց դէպ դարձաք և ոչ մի անգամ մահաս.»

ՊՕԼԻՍ

«Ընտրեցաք զմահ ստուգապաշտութեամբ, քան զկեանս ուրացութեամբ. եւ եթէ դուք ելս ի ձեռն առջիք զմեզ, ահա կրկին կենաց դարձարարք և ոչ մի անգամ մահաս.»

Այս հատուածին մէջ Պօլսոյ օրինակին հարազատութիւնը և դերազանցութիւնը Վենետկոյ վրայ՝ ակներև է.

Այս և այսպիսի բազում ազատութիւնք՝ խանգարմունք և մինչեւ իսկ տեղափոխութիւնք կը տեսնուին այսօր մեր ձեռքը գտնուած նախնեաց տպեալ մատենագրութեանց մէջ. Իբրեւ զմին ի բազմաց կ՚առաջարկեմք բանասիրաց հետեւեալ տեղափոխութիւնը Վենետկոյ տիպ Ղազար Փարպեցւոյն մէջ.

Էջ 7 ուր յանգին բանք այսպէս. «բազումք սպրդեցին գալ յայսպիսի յայրատութիւնս, արք տգէտք և յանդգնունք. — էջ 14 — քանզի են ոմանք ի Ցունս, այլ մանաւանդ առաւել յԱսորիս — յաւել — ոչ գրեցին յինքեանց ճառս ընդունայնս և անպիտանաբանս, են.»

Եւ քիչ մ՚ալ յառաջ խաղալով, էջ 9, ուր կարդ բանի կը բերէ «Ասանդ ասէ լինել ցանկացողն մարդոյն ճշնորհանց նոցա», կը տեսնուի որ այս նախադասութիւնն անյարիր է և անիմաստ, կապելով հետագային հետ, այլ դի՛ր հոս յէջ 14 յանգէպս գետեղուած պարբերութիւնն որ կ՚սկսի «Եւ քաջքն լսելով . . .» և կը վերջանայ ջնաւոյն լաստաւ, ահա ուղղուեցաւ իմաստ բանին որով և կարդ պատմութեան.

Սոյնպիսի կարեւոր ընթերցուած մ՚ալ Արժ. Տ. Հիւնքեարպէկեանի քահանայ դրած էր եղնկայ մէջ. պէտք չէ որ կորսուին կամ մոռցուին այսպիսի բանասիրական ծանօթութիւնք, առաջի աչաց ունենալով զեւրոպացիս որ մէկ տառի, մը մասնական մը համար հատորներ կը լեցնեն, փան որոյ կը խրդրենք որ հաճի ի՛ր՚ալ ի լոյս ածել իւր առաջարկած փոփոխութիւնն որ մեզ կարի բանաւոր թուեցաւ. Իմացայ որ Ազգ. բահանայն գրած կամ գրել տուած էր Էջմիածին առ Գեր. Օրմանեան Սրբազանն աչքէ անցնելու նոյն հռչակաւոր վանուց մատենադարանը թէ արդեօք կը գտնուի՞ օրինակ մը եղնկայ յորմէ կարելի լինէր ստուգել գայժմեանն՝ զծանօթն.

Կը սպասեմք Օրմանեան Սրբազանին պատասխանին այս և այլ գրեանց մասին.

Իցէ՛ թէ հնար մը գտնային, ատանդ, ուր ուրեք որ կան, հայ ձեռագիրները, գէթ զայնս որ ի ծանեաց ժամանակին պահուած են, եթէ ոչ ձեռք բերելու, գոնէ գիտնալու և ընդօրինակելու.

Ց. ԹԻՐԵԱՔԵԱՆ

ԳԱՄԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՎԱՆ, 9 օգոստ.

Վասպուրականի հովուական խնդիրը բաւական կնճռալից ու ազմկալից եղաւ ազգին համար իր տխուր հետեւանքներով և կարծեմ թէ Ազգ. Տարեգիրքը անյուշ չի պիտի թողուն զայն Վայ մեղաւորին.

Այս անգամ ալ դուրս եկաւ Գրիգորիս եպիսկոպոսի հմայման խնդիրը. տուր Աստած որ վերջինս լինէր. կարծեմ Ն. Սրբազնութեան մտայն գիտելի էր իր հրամայման բուն շարժառիթն, բայց այս ամենուն յատնի էր որ թախանձանց և տրտմանց հարկի ներքեւ պաշտման վերատացում մը եղաւ, և ժողովուրդն որ այս կընճռալից խնդրէն տագտացած էր արդէն, ժամանակ մը նեմանորինակ տխրիլ մ՚ապահով և զերծ կը համարէր զինքն, և ահա պատուական օրինակներիդ էներով լըսեց Ն. Գերապատուութեան պաշտօնագրարն այնպիսի պատճառաբանութեամբ մը՝ որ բոլորովին տարօրինակ, և հիմնոյն անլսելոյ և անտեղի էր.

Բ.յց ոչչափ պատճառն անուրջ անտեղի և մտացածին, այլ սակայն արդիւնքը փաղաքաւելի և իրական էր, և ահա Գ.ր.իգորիս եպիսկոպոս 13 օրէ ի մէնեան ի քաղաքէս.

Ո՛չ այսպիսի ճշմարտութեան հակառակ տեղեկութիւնք՝ և ոչ ալ շտապիցի արդիւնքն զարմանալի թուեցաւ տեղացոյ, վասնզի ժամանակէ մ՚իվեր մեր երկրի հրիզոնը պաշարուած է խեղաթիւրութեանց ամպերով, անոր համար տարօրինակ ըսեմ թէ ազիկամի են մեր աշխարհի բոլոր պաշտօնական և ոչ պաշտօնական գործառնութիւնք, տարբեր իրողութիւն տարբեր հմբաւ, այլ խօսք. այլ գոյ ծ և այլ որոշմունք. այլ գրոյց. այլ՝ ձեռնարկ և այլ արգելք. եւ որչափ լաւատես լինի ոք, այս այլայլութեանց կարո՞ղ է լաւ հետեւանք մ՚ընծայել.

Որչափ որ ժողովուրդը վարժ և անտարբեր էր այսպիսի տարօրինակ պատահականութեանց առջ, սակայն մի համեմատութիւն ըրաւ Գրիգորիս եպիսկոպոսի նկատմամբ տրուած վաղ ընդ փոյթ և փոփոխ որոշմանց համար, զի մինչդեռ նախորդներու դէմ մեծ ձայներ կը բարձրանար, աղմուկներ և յուզմունքներ տեղի կ՚ունենային, հեռագրեր և հանրագրեր կը տեղային, բայց Պատրիարքարանն Արատոյ վէմի պէս անշարժ և անսասան, եւ ամբողջ տարի մը անցնելէ զվնի հագիւ թէ չարժեցաւ կամ բարեհաճեցաւ ընտրք ժողովրդեան ձայնին տնօրաւ, ի՞նչպէս յայս նուազ դիւրահաւան գտնուեցաւ.

Ժողովրդեան այս համեմատութիւնն և կարծիքն կ՚արդարանայ այս պատճառաւ թէ, Ակէաթեան Սրբազանի պաշտօնավարութիւնն դէմ, տեղս ո՛չ շարժում կար և ոչ յուզում, զի Նորին Գերապատուութիւնը քաջ գիտէր իր հովուական պարտիքն, և կարողացած էր համարիլ նաեւ ի նոցանէ որ անյուսալի կը թուէր, եւ ոչ այնպէսեաց լոկ համակրանքն այլ եւ նիւթական ձեռնտուութիւնն իսկ վայելած էր իւր ձեռնարկութեանց ի Դպասս. Եւ այս վերջին անգամ երբ ի պատիւ Ն. Սրբազնութեան երեկոյթ մը տրուեցաւ Ազգ. Առաջնորդարանի մէջ. ամբողջ տեղացին նշանաւորք եւ երեւելիք իրենց ներկայութեամբ պատուեցին եւ առանց բացատրեան ամենաջերմ համակրանքն յայտնեցին առ Սրբազան երկիցս եւ երիցս հանրութեամբ նորա սուրբ ալն եւ ողջագուելով այնպէս ցաւ ի սիրտս իւրամէ բաժնուեցան.

Զի Գրիգորիս սրբազան հակառակասիրութենէ խիստ կը խորշէր, եւ ի մի սէր կը սիրէր զանէնքը. զ.ս.ս ի սկզբան չը գիտէին նոքա՝ որք տարբեր եւ կանխակալ տեսութեամբ յարաբերութենէ հեռի կը մնային, բայց ի վերջոյ զգացին, մերձեցան, սիրեցին ու սիրուեցան, եւ այսպիսեաւ նորա միջոցաւ տակաւ առ տակաւ մերձեցան իրարու քանի մը բաժանեալ անձնաւորութիւնք եւ սկսած էին համերաշխութեամբ աշխատիլ ազգային գործոց. չը գիտեմ այս մեղքն էր որ Սրբազանի պաշտօնադադարը փութացուց թէ Ն. Գերապատուութեան այն հրապարակային մեղքն որ հաճոյակատարութենէ կը խորշէր եւ չէր գիտեր այն պատահականութեանց առաջ ուր կը տեսնէր հակառակութիւն ճշմարտութեան եւ երկրին շահուց.

Այսպէս թէ այնպէս Վանայ խեղճ վիճակը Գրիգորիս եպիսկոպոսէն եւս զրկուեցաւ. թերեւս կեդրոնին զգալի չը լինի այնչափ այս զրկանքը, կամ լաւ եւս է ըսել այս զոհաբերութիւնը, զի գաւառաց առանց հովուական տեսչի մնալը, Պոլսոյ արտաւարձանաց առանց հովուական տեսչի մնալուն չի համեմատուիր. Գաւառացին միայն և մասնայն եկեղեցին ունի իրեն մը թիթիմ և այսպիսի հովիւք են դարեւոր դարձեալ, ան եկեղեցեաց, գաւառաց Առաջնորդարանք հանրութեան վայրք են ժողովրդական. ահա առանց այսպիսի Առաջնորդի կնոջ նեմանոյ նոյն յարկը նիւթական և բարոյական, առանց եկեղեցական տեսչութեան՝ բարոյականութեան և կրօնի զգածմունք կը յամենան՝ որ այս ժամանակի ժողովրդական մեծ հիանդութիւն է և կրօնի պաշտանեաք իսկ՝ իրենց սահմանը կը մեծացուն ի բացակայութեան մեծաւորին. Իսկ թեմական խեղճ և անլեզու գեղջկականը կը կորսնցուն իր միջնորդն որով կառավարութեան կը յայտնէր իր վիշտերն, այնուհետեւ նա կը զանազանի ի ինքնակոչ միջնորդներու կամ ստորագրութիւն մը գրել իսկ չը գիտցող խիստ փափուկ իրենի տէր ֆոռոքանեներու ջիրկը եւ կը խորտնին ու խորտկի կը լինին.

Այս տարերը ցաւոց սրտի կը գրեմք և կը խնդրեմք Ազգ. վարչութենէն որպէս զի Վասպուրականի վիճակը մեր ցնծալիք Թադէոս վարդապետի ազօթից օգնութեան յանձնելով և եթէ չը բաւականայ, այլ իւր հոգածութեան առարկայ ընէ կարեկցութեան արժանի վիճակը. Վ.

ՏԷՐ ՍԱՀԱԿԵԱՆ ԵՐԿՍԵՌ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՅԵՐԵԿԵԱՑ

ՅՕՐԹԱՒԲԼՕՅ

Վարժարանիս Զ. չրջան սկսած է 25 օգոստոս հինգշաբթի. դասախօսութիւնք կ՚սկսին 1 սեպտեմբեր հինգշաբթի օրը.

Ըստ մեր հին մեծ ծրագրոյ երկրորդական Ուսումնարանի, վարժարանիս մէջ կ՚աւանդուին ի ձեռն մի ընտիր և մասնագէտ ուսուցչական մարմնոյ՝ Հայ. Թուրք. Ֆրանս. Անգլ. և Իտալերէն լեզուք. Կրօնք, Ուսողութիւն (երկաչափութիւն, Գրահաշիւ, Տաժարակալութիւն), Ընդհ. Պատմութիւն, Աշխարհագրութիւն, Բնագիտութիւն, Բնաբանութիւն, Տնտեսագիտութիւն, Ձեռագիտութիւն, ձեռագործ, դաշնակ, ևն ևն.

Մասնաւորաբար Ֆրանսերէն լեզուի խօսակցութիւնն ապահովեալ է քիչ ժամանակի համար, յենլով ձեռք առնուած լաւագոյն մեթոտներու որոց արդիւնքը տեսան Պատարագիչ ծնողք անցեալ տարուան ընթացքին մէջ.

Տնօրէնութիւնս քաջալերեալ իւր գտած լաւ ընդունելութենէն և յայտնութիւններէն, սոյն Զ. չրջանը պիտի սկսի մեծամեծ առաւելութիւններով և նորոգ կարգադրութեամբ.

Թէ գիշերօթիկ և թէ ցերեկեայ աշակերտաց ընդունելութեան պայմանները գոհացուցիչ են, նմանապէս դաշնակի և ձեռագիտութեան մասնաւոր դասերու համար.

Նոր երկաթս աշակերտաց մեր խնամոց յանձնել փափաքող ծնողք աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար կրնան դիմել ի վարժարան առ Տնօրէնն ամեն օր առաւօտեայ մինչեւ երեկոյ.

2038 Հիմնադիր Տնօրէն

2—2 ՍԱՀԱԿ Բ. ՏԷՐ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԱՂՋԿՈՆՑ ՀԱՄԱՐ

358— Երայի մեծ փողոց—358

Դպրոցական վերամուտը պիտի սկսի 1888 սեպտեմբեր 12 չորեքշաբթի օրը.

2030 4—6

ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՀԱՐՑ

Ի Կ. Պոլիս ի Փանկալթի

Վարժարանիս ուսումնական տարին պիտի սկսի սեպտ. 3|17 ին. ամէն աշակերտիլ ուզողները պէտք են այս որոշեալ օրէ ներկայ գտնուիլ.

2—5 2071 ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԵՆԵՏԿՈՅ

Ի ԲԱՂԿԵՏՈՒՆ

Պիտի բացուի ուսումնարանս Սեպտեմբեր 1ին, յորում կը սկսի իւր տարեկան ուսմանց շրջանը.

6—6 2035 ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՄԱԶԳԵԱՑ ՕՐԻՈՐԴԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ի ԲԵՐԱ

Վարժարանիս խնամակալութիւնը պատիւ ունի ծանուցանելու արգոյ հասարակութեան թէ վարժարանս պիտի բացուի երկուշաբթի, 5|17 Սեպտեմբերի.

Ըստ նոր տնօրէնութեանց, անգլիերէն լեզուն ընդհանուր ուսմանց կարգը դասուած է, և պիտի աւանդուի փափաքող աշակերտաց հեաց, առանց թոշակի յաւելման.

Ուրիշ տեղեկութեանց համար, կը կը խնդրուի դիմել առ Տիկին Տեսչուհին, Լալէ փողոց, 11. 2067 3—6

ՅՕՐԻՆԻՑ ԵՂԻՍ. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ
ԳՐԱՊԱՐԱՆ ԵՒ ՏՊԱՐԱՆ
ԲԱՌԱՐԱՆ
ԳԻՆ 25,000
ԶՈՒ ՏՍՆԵՐՊՈՒ ԴԵՊ
ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ Գ. ՊԱՂՏՍՏԼԵԱՆ

Սոյն Ֆառանահայ Գրպանի բառարանս հանրակալ իւր փոքր ծաւալին ու հանեան գնոյն կը պարունակէ գրեթէ մեծ բառագրոց չափ բառ և սա. Անձուկ միջոցի մէջ հեղինակն յաջողած է յաճախ զետեղել աշխարհաբար բառերուն եւ ոճերուն քովը գրաբար համանիշներն ալ, որք անհրաժեշտ են մասնագրական գործոց թարգմանիչներուն. Ի հարկին բառերուն տարձիրքներն ալ գրուած են, որպէս և անկանոն արտասանութիւնք. Սոյն նիւթական ու բարոյական առաւելութիւններէն զատ կարեւոր թերի մ՚ալ կը լնու Գրպանի Բառագիրքս, որուն կցուած է պատմական, աշխարհագրական ու գիւղաբանական անուանց բառարան մը. Բառագիտութիւն վերնագրեալ հատուած մ՚ալ ուր հաստատեալ կանոնաւորութիւն բառակազմութեան կանոնք՝ եզական գործ մը կը կացուցանէ Գրպանի Ֆառանահայ Բառագիրքը. 2047

Գինն է միայն 12 դահ. Անգլ. լաթակազմ

ՄԷՏՐԷՍԷ ԵՊԻՍԿՈՊ ՄԻԹԱՐԵԱՆ

Աշխարհագրական Ի. ՍԱՐԱՑՏԱՐԵԱՆ

Սոյն գործոյն բանալին Եւս՝ որ ընդհանուր ի լոյս կ՚ընծայուի հայերէն տառերով՝ կը պարունակէ իւր մէջ բառերուն նշանակութիւններն եւ ուղղագրութեանց կարեւորագոյն կանոնները.

Նոր ուսանողն՝ մին մրուին իւր բանալի գործածելով՝ առանց դասատուի կարող կ՚ըլլայ ըստ կարի վարժիլ ընթերցանութեան և ուղղագրութեան՝ որք օսմաներէն լեզուին դժուարագոյն մասերը կը կազմեն.

Գինն 100 փարա. 2072 1—6

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ

ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ի պէտս մանկանց

ԱՇԵԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ

ԵՐՈՒԱՆԴ Կ. ԳԱՐԹԱԼԼԵԱՆ

151 երեսէ բաղկացեալ սոյն ընտիր գասագիրք կը պարունակէ ի սկզբանէ թուաբանութեան ցվերջ տասանորդական կոտորակաց հանդերձ առաւելքան հինգ հարիւր օրինակներով և խնդիրներով.

Իւրաքանչիւր կանոն ունի իրեն յարակից բազմամիւռ լուծեալ օրինակներ և ենթիրներ մանրամասն բացատրութեամբ. Ինքգրոց մեծագոյն մասը կը վերաբերի օսմանեան պետութեան արեւելեան գրոյցի կառավարութեանց յարաբերական գործոց որպէսի են գրամներու, չափերու, փոխանակութեան և այլն.

Կերդրնատեղին է Պաղա Այի Շատուեի, Եւրոպական գրատուն, Առաքել էֆ. Պիպէռճեանի քով.

1988 Գին 3 ղրուշ 4—20

ՕՖԱՊՈՒԻՔՈՒ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳՂ. ոսկի 1,000,000 **«ՓԻՆԻՔՍ»** Հիմնեալ ի Լ.ընտրն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, ոսկի հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրերը Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրերն են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր յարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 1799

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս
Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ։

ԻԼԱՆ

ՊԱՂԸ ՍԷՐԱՕՓԷՐԻ

Տօն եաղը քիլօ օն պէն պէհէր քիլէսը տէօրթ պուչուք դուրուչա.

Պէյաղ մատամբօլ մէթրօ օթուզ պէն պէհէրի իւչ դուրուչա.

*Պէյօղ տապադիանէսի իլէ էլպիսէ անպարընա միւպայեա օլունճագ պայատէ մուրագդամ իբի գալէմ էչեա ֆիյաթը մուրագդամալէրի իլէ Թալիպլէրի էօհտեսինտէ օլուպ աղօսթօսընն օթուզպիրինճի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասընը իճրա օլունարագ մէզբիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն էթասընա վէ իլուլլն պիրինճի կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէնգիլինէ թալիպ օլանլարընն մագամը սէբասկէրի լէվազիմաթը ումումիլէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

29 աղըստոս 1888 2022
Նօ. 37 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՂԸ ՍԷՐԱՕՓԷՐԻ

Միւպայեա օլունճաղը էվվէլճէ իլան գէլլընան եէթմիշ իբի պին բիւս կիրիտ բէնթիւս սագօնընն պէհէր բիւսը իւչ դուրուչա թալիպի էօհտեսինտէ օլուպ աղօսթօսը բուսինին օթուզպիրինճի չարչէնպիհ կիւնիւ պիւսիւնագասա գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն վէ իրմէսի կիւնի տաիսի եիւզտէ պէշ թէնգիլի գապուլ իտիլէճէկինտէն էթասընա թալիպ օլանլարընն մագամը սէբասկէրի լէվազիմաթը ումումիլէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

29 աղըստոս 1888 2023
Նօ. 38 2—3

ԱԶԳ ՕՍՄ. ԾԽԱԼՈՏԻ ԲԼԺԻԻ

955,335,000 Պանտորոներու հայթայման համար լեւելիք աճուրդն, որ 1888 սեպտեմբեր 5ին (Ն. Տ.) համար ծանուցեալ էր, յետաձգուած է 1888 սեպտեմբեր 7/19ին չորեքշաբթի օր, ժամ 1ին։ Խնդրագիրը կ'ընդունուին մինչեւ 5/17 սեպտեմբեր, երկուշաբթի, կէսօր։ Մինչեւ հիմա վարչութեան ղրկուած բոլոր առաջարկութիւնք ընդունելի են սեպտեմբեր 7/19ի աճուրդին համար, միայն եթէ կանխաւ ետ չառնուին կամ անոնց տեղ ուրիշ չտրուի։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

855 4—4

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՔՈՒԹԻՒՆ

Պէյրութի Զրի ընկերութեան պարտաթղթոց 144,500 անգլ. ոսկւոյ անուանական դրամագլխին վրայ Դրոշմի մէկ առհարիւր տուրքն օրինաւորապէս առնուած լինելով, ըստ 10դ. յօդուածի Դրոշմի Օրինաց, կը ծանուցուի արժէտուարց թէ կրնան ներկայանալ ի դրասենեակն դրոշմի, Ղալաթիա, Գալաքսանէ, իրենց հետ ունենալով իրենց պարտատոմսերն և թըւական կրկնակ Պորտրօ մը, դրոշմուն ձեւակերպութեան համար որ պիտի կատարուի առանց ծախսուց։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

1447 4—7

ԱԲԷՐԻՒ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐՆ

ԱԲԷՐԻՒ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐՆ ԹԱՆԿ